הלכות מילה פרק ב - תמלול

סיכום השיעור

סיכום שיעור: הלכות מילה, פרק ב' (ספר אהבה)

הלכה א: ווער איז כשר צו מל'ן

דברי הרמב"ם: "הכל כשרין למול, ואפילו ערל ועבד וקטן ואשה — הרי אלו מוהלין במקום שאין איש. אבל גוי לא ימול כלל, ואם מל אין צריך לחזור ולמולו שנית."

פשט:

יעדער איד מעג מל'ן — אפילו אן ערל (איד וואס איז אליין נישט נימול), אן עבד, א קטן, אדער אן אשה — אבער נאר "במקום שאין איש." א גוי זאל לכתחילה נישט מל'ן, אבער בדיעבד אויב ער האט יא גע'מל'עט, דארף מען נישט איבערמאכן.

חידושים און הסברות:

1) ברית מילה דארף נישט קיין כוונה לשמה פון דעם מוהל:

ברית מילה איז אנדערש פון אנדערע מצוות (ווי תקיעת שופר) וואו מ'דארף א בר-חיובא מיט כוונה לשמה. דא איז כשר אפילו א ערל, עבד, קטן, אדער אשה — מענטשן וואס זענען נישט אין דעם זעלבן חיוב. דאס ווייזט אז די מצוה איז מער פאקוסירט אויף דעם **רעזולטאט** — אז דאס קינד זאל זיין נימול — און נישט אויף דעם מעשה פון דעם מוהל אליין.

2) פארוואס א גוי נישט — צוויי שיטות אין דער גמרא, און דער רמב"ם'ס פסק:

ס'איז דא א **מחלוקת** אין דער גמרא וועגן דעם טעם פארוואס א גוי זאל נישט מל'ן:

- **שיטה א':** א גוי קען נישט מל'ן לשם שמים — לויט דעם וואלט **בדיעבד אויך** געדארפט זיין פסול.

- **שיטה ב':** דער חשש איז א **פראקטישער סכנה** — א גוי איז נישט נאמן, ער קען מאכן א כרות שפכה אדער פצוע דכא.

דער רמב"ם פסקנ'ט ווי **שיטה ב'** — ווייל ער זאגט אז בדיעבד איז כשר. דאס מיינט אז דער פסול פון גוי איז **נישט א פסול אין דער מעשה מצוה**, נאר א **חשש סכנה**.

3) כנסת הגדולה — גוי מוהל מומחה:

לויט דעם טעם פון סכנה, וואלט א **גוי וואס איז א מומחה (דאקטאר)** אפשר אנדערש זיין — ווייל ער וועט נישט מקלקל זיין זיין רעפוטאציע, און מיר טראסטן אים ווען עס גייט אום זיין פרנסה. **אבער דער רמב"ם מאכט נישט אזא חילוק** — א גוי בלייבט לכתחילה פסול אפילו אויב ער איז א מומחה.

4) פראקטישע נפקא מינה — וואס טוט מען ווען ס'איז נישט דא קיין איד?

"במקום שאין איש" מיינט: אויב ס'איז נישט דא קיין אידישער מאן וואס קען מל'ן, מעג אן אשה, עבד, אדער קטן מל'ן. אבער **א גוי — אפילו במקום שאין שום איד** — זאל מען **ווארטן ביז מארגן** אויף אן אידישן מוהל, כאטש מ'וועט פארפאסן יום השמיני. דאס איז דער פראקטישער חילוק צווישן "במקום שאין איש" (וואו אשה/עבד/קטן זענען כשר) און א גוי (וואס איז לכתחילה פסול אפילו אין אזא מצב).

5) וואס איז דער גדר פון מעשה המילה — מצוה אדער הכשר מצוה?

א חשוב'ע למדנות'דיגע דיסקוסיע:

- **שאלה:** איז דער **מעשה** פון שניידן די ערלה אליין א מצוה, אדער איז עס נאר א **הכשר מצוה** (הכנה) צו דער תוצאה פון זיין נימול?

- **ראיה אז עס איז א מעשה מצוה:** דער רמב"ם האט פריער (פרק א') פסקנ'ט אז מ'מעג מל'ן אפילו במקום צרעת — ווייל **עשה דוחה לא תעשה**. אויב מילה וואלט נאר געווען א הכשר מצוה, וואלט עשה דוחה לא תעשה **נישט געגאלטן** — ווייל הכשר מצוה איז נישט דוחה א לאו.

- **קאונטער-ארגומענט:** אפשר איז די מצוה נאר דער **רעזולטאט** — אז מ'זאל נישט האבן קיין ערלה, אדער אז מ'זאל זיין אין א ברית. דער מעשה שניידן איז נאר א מיטל.

- **תשובה:** "די תורה זאגט אז מ'זאל שניידן די ערלה — וויאזוי קענסטו זאגן ס'איז נישט קיין מצוה?" — דער מעשה שניידן איז אליין א מצוה, נישט בלויז א הכנה.

6) הטפת דם ברית ביי א גר שנימול — און דער חילוק צו אונזער הלכה:

א **גר וואס איז שוין נימול** דארף הטפת דם ברית. קשיא: אויב א גוי'ס מילה איז בדיעבד כשר, פארוואס דארף א גר הטפת דם ברית?

- **תירוץ:** דאס איז **נישט קיין ראיה** אויף אונזער הלכה. א **גר דארף ווערן א איד** — הטפת דם ברית איז א טייל פון דעם גיור-פראצעס. אבער אן **אידיש קינד איז שוין א איד** — ער דארף נישט "ווערן" א איד דורך מילה, ער דארף נאר מקיים זיין די מצות מילה. דעריבער, אויב א גוי האט גע'מל'עט אן אידיש קינד, איז בדיעבד כשר — ווייל דער קינד איז שוין א איד, און די מילה איז געשען.

7) "במקום שאין איש" — וואס מיינט עס?

"במקום שאין איש" מיינט נישט אז ס'איז ממש נישט דא קיין איין איד אין דער גאנצער שטאט — נאר אז ס'איז נישט דא קיין **אידישער מאן וואס קען מל'ן**. דער טעם פארוואס לכתחילה דארף זיין אן "איש" איז ווייל **ער איז דער בעיקר מחויב** אין דער מצוה — מצוה בו יותר מבשלוחו, אדער ווייל ער האט דעם חיוב למול.

הלכה ב: במה מוהלין — מיט וואס מל'ט מען

דברי הרמב"ם: "בכל מוהלין, אפילו בצור ובזכוכית ובכל דבר שכורת. ולא ימול בקרומית של קנה מפני הסכנה. מצוה מן המובחר למול בברזל — או בסכין או במספרים. ונהגו כל ישראל בסכין."

פשט:

מ'מעג מל'ן מיט יעדן זאך וואס קען שניידן — אפילו א שטיין (צור) אדער גלאז. נאר נישט מיט א קרומית של קנה (א שטיקל הארטע גראז/ריד) ווייל ס'איז מסוכן. מצוה מן המובחר איז מיט ברזל (מעטאל) — א מעסער אדער א שער. דער מנהג ישראל איז מיט א סכין.

חידושים און הסברות:

1) קיין ספעציפישע כלי — א טעכנישע מצוה:

ברית מילה דארף נישט קיין ספעציעלע כלי — "בכל דבר שכורת." דאס שטארקט דעם פונקט אז די מצוה איז פאקוסירט אויף דעם רעזולטאט (אז דאס קינד זאל זיין נימול), נישט אויף א ספעציפישע פארם פון דעם מעשה.

2) ראיה פון צפורה:

דער פסוק "ותקח צפורה צור" (שמות ד:כה) — צפורה האט גענוצט א שארפן שטיין. דאס איז א מקור אז מ'דארף נישט דוקא א מעטאלענע מעסער. אזוי אויך יהושע (יהושע ה:ב) — "חרבות צורים" האט גענוצט שטיינער.

3) צור vs. ברזל — א היסטארישע אנטוויקלונג:

צפורה און יהושע האבן גענוצט צורים — שארפע שטיינער (פון דער "סטאון עידזש"). דאס איז געווען דער בעסטער כלי אין יענע צייטן. מיט דער קומען פון דער "אייראן עידזש" איז ברזל געווארן בעסער, און דער מנהג האט זיך אנגעפאסט. דאס ווייזט אז ביי מילה — דער כלי — גייט מען מיט דער צייט, וואס איז פראקטיש בעסער.

4) פארוואס מצוה מן המובחר מיט ברזל:

דער פשוט'ער טעם איז **פראקטיש** — ברזל איז דער זיכערסטער און בעסטער מאטעריאל צום שניידן, מיט די ווייניגסטע סכנה. דאס שטימט מיט דעם טעם פארוואס קרומית של קנה איז אסור — "מפני הסכנה."

5) סתירה צווישן מדרש און מעשה:

ס'איז דא א **מדרש** וואס זאגט אז מ'דארף דוקא מיט א סכין/ברזל. דאס שטייט אין א **סתירה** מיט דעם פאקט אז צפורה און יהושע האבן גענוצט שטיינער. דער רמב"ם פסקנ'ט אז ס'איז נאר א **מצוה מן המובחר**, נישט א חיוב — וואס פארענטפערט די סתירה.

6) א מדרש זאגט מ'דארף מל'ן מיט ברזל — קשיא פון מזבח:

ביי מזבח שטייט "לא תניף עליהם ברזל כי חרבך הנפת עליה ותחלליה" — ברזל איז פסול ביים מזבח ווייל עס פארקירצט לעבן. אבער דוקא ביי מילה איז עס א מצוה מן המובחר. עס ווערט אפענגעלאזט צי דאס איז א מצוה מן המובחר מצד דער מצוה אליין, אדער מצד וואס איז געזונטער פאר דאס קינד.

7) מספריים (שערל) vs. סכין — פארוואס איז דער מנהג דוקא סכין?

א שערל איז א שפעטערדיגע אינווענשאן, אבער אינערהאלב ברזל-כלים איז מען דוקא געבליבן ביי דער עלטערער פארם — דער סכין. לכאורה קען מען מיט א מספריים אויך גוט שניידן, אבער דער מנהג ישראל איז געבליבן ביי א סכין. אפשר איז א סכין גרינגער צו קאנטראלירן, אבער א קלארע סיבה ווערט נישט אויסגעפירט.

הלכה ב (המשך): דער פראצעס פון מילה — חיתוך, פריעה, מציצה

דברי הרמב"ם: "כיצד מוהלין? חותכין את כל העור החופה את העטרה עד שתתגלה כל העטרה. ואחר כך פורין את הקרום הרך שלמטה מן העור בציפורן ומחזירו לכאן ולכאן עד שיראה בשר העטרה. ואחר כך מוצצין את המילה עד שיצא הדם ממקומות הרחוקים כדי שלא יבוא לידי סכנה. וכל מוהל שאינו מוצץ מעבירין אותו. ואחר שמוצץ נותנין עליה אספלנית או רטיה וכיוצא בהן."

פשט:

דער פראצעס פון מילה האט דריי שלבים: (א) **חיתוך** — מ'שניידט אראפ דעם גאנצן עור (ערלה) וואס באדעקט די עטרה; (ב) **פריעה** — מ'צורייסט מיט די ציפורן (נעגל) דעם דינעם קרום (אן אונטערשטע לעיער פון הויט) אונטער דעם עור, און מ'שיילט עס לכאן ולכאן ביז מ'זעט דעם בשר העטרה; (ג) **מציצה** — מ'זויגט ארויס דאס בלוט פון ווייטערע ערטער כדי צו פארמיידן סכנה. א מוהל וואס טוט נישט מציצה ווערט אפגעזעצט. נאך מציצה לייגט מען א בענדעדזש (אספלנית/רטיה) מיט א משחה.

חידושים און הסברות:

1) "מחזירו לכאן ולכאן" — וואס מיינט דאס?

"מחזירו לכאן ולכאן" מיינט מ'שיילט אראפ דעם דינעם קרום — מ'עפנט עס אויף אהין און אהער. דאס איז נישט א שניט מיט א מעסער, נאר א צורייסן מיט די ציפורן. דער רמב"ם באשרייבט צוויי באזונדערע לעיערס: (א) דער **עור** — דער הויפט-הויט וואס ווערט אפגעשניטן מיט דער סכין, און (ב) דער **קרום הרך** — א דינערע הויט אונטער דעם, וואס ווערט נאר צוריסן מיט ציפורן, נישט געשניטן. היינטיגע מוהלים טוען עס אביסל אנדערש טעכניש, אבער דער עיקר בלייבט דער זעלבער.

2) מציצה — דער טעם איז סכנה, נישט א דין אין מצוות מילה:

דער רמב"ם זאגט קלאר אז מציצה איז "כדי שלא יבוא לידי סכנה" — עס איז א רפואה-ענין, ארויסצוציען דאס בלוט פון ווייטערע ערטער כדי עס זאל נישט סטאגנירן און מאכן א וואונד. דער ראיה איז אז "כל מוהל שאינו מוצץ מעבירין אותו" — נישט ווייל ער האט נישט מקיים געווען א דין אין מילה, נאר ווייל ער איז נישט קערפול גענוג מיט דער געזונט פון דאס קינד.

3) מציצה בכלי — א חשוב'ע שאלה:

דער רמב"ם האט נישט געוואוסט פון מציצה בכלי (דורך א כלי אנשטאט דירעקט מיט דעם מויל) — אין זיין צייט איז עס נישט עקזיסטירט. א פאראלעל: אזוי ווי ביי דער סכין פון מילה גופא זאגט דער רמב"ם "בכל מולין" — עס גייט נישט אן וועלכע מין כלי, יעדער דור האט זיין כלי — אזוי זאל לכאורה מציצה אויך זיין. אויב מציצה איז אן "ענין הסכנה" (א רפואה-ענין), דאן זאל מען נוצן וואטעווער איז דער בעסטער וועג צו באזייטיגן די סכנה. אבער דער רמב"ם אליין זאגט נישט אויס וועגן דעם, און מ'דארף קוקן אין אנדערע פלעצער.

4) אספלנית און רטיה:

אספלנית און רטיה זענען ביידע א שמאטע מיט א משחה — צוויי לשונות פון דער גמרא פאר בענדעדזשעס מיט מעדיצינישע קרימס. דער רמב"ם ספעציפיצירט נישט א באשטימטע רעצעפט, ווייל דאס איז א פראקטישע רפואה-זאך וואס גייט לויט דער צייט.

5) דער חילוק צווישן כלי המילה און מציצה לגבי שינויים:

ביי דער סכין פון מילה זאגט דער רמב"ם אויסדריקלעך "בכל מולין" — דער כלי איז נישט מעכב, נאר דער מנהג ישראל. אבער ביי מציצה זאגט דער רמב"ם "כל מוהל שאינו מוצץ מעבירין אותו" — וואס קלינגט שטרענגער. דער רמב"ם לערנט פשט אין דער גמרא אז מציצה איז יא א פעסטער דין (נישט ווי אספלנית ורטיה וואס זענען "שלא נתפרשו"), אבער דער אופן פון מציצה — צי בפה דירעקט אדער דורך א כלי — איז א שאלה פאר היינטיגע רבנים, נישט א שאלה אויפ'ן רמב"ם, ווייל אין זיין צייט האט נישט עקזיסטירט אן אלטערנאטיוו.

הלכה ג: ציצין המעכבין את המילה

דברי הרמב"ם: "יש ציצין המעכבין את המילה. כיצד? אם נשאר מעור הערלה עור החופה רוב גובהה של עטרה, הרי זה ערל כמו שהיה. וזהו הנקרא ציצין המעכבין את המילה. ואם לא נשאר ממנו אלא מעט — ציצין שאינן מעכבין. המוהל כל זמן שעוסק במילה חוזר בין על ציצין המעכבין בין על ציצין שאינן מעכבין. פירש — על המעכבין חוזר, על שאינן מעכבין אינו חוזר."

פשט:

נאך דער מילה, אויב ס'איז געבליבן שטיקלעך הויט (ציצין): אויב זיי באדעקן רוב גובהה של עטרה — איז ער נאך אלץ א דין ערל, און דאס הייסט "ציצין המעכבין." אויב ס'איז נאר געבליבן א ביסל — "ציצין שאינן מעכבין." כל זמן דער מוהל האלט נאך אינמיטן, גייט ער צוריק אויף ביידע סארטן. אבער נאכדעם וואס ער האט שוין פירש (אפגעטראטן), גייט ער נאר צוריק אויף מעכבין, נישט אויף שאינן מעכבין.

חידושים און הסברות:

1) וואס מיינט "ציצין"?

דאס ווארט "ציצין" איז פארבונדן מיט "ציצית" — וואס דער רמב"ם אליין דעפינירט אין הלכות ציצית אלס א שטיקל וואס שטעקט זיך ארויס. אזוי אויך דא: ציצין זענען שטיקלעך הויט וואס זענען געבליבן ארויסשטעקנדיג נאך דער מילה.

2) דער שיעור פון "מעכב" — רוב גובהה של עטרה:

דער רמב"ם'ס שיעור איז קלאר: אויב דער איבערגעבליבענער עור איז חופה (באדעקט) רוב גובהה של עטרה, איז ער נאך אלץ "ערל כמו שהיה." דאס

מיינט אז דער גאנצער ציל פון מילה איז נתגלה העטרה — אויב דאס איז נישט דערגרייכט, איז די מילה נישט מילה.

3) פירש / לא פירש — דער רמב"ם קלינגט נישט ווי שבת:

בפשטות, די משנה וואס רעדט וועגן ציצין רעדט אין קאנטעקסט פון שבת: אויב דער מוהל האט שוין פירש, איז די שאלה צי מ'טאר מחלל שבת זיין נאכאמאל פאר ציצין שאינן מעכבין. **אבער דער רמב"ם קלינגט אנדערש** — ער דערמאנט נישט שבת, און עס הערט זיך אויס אז אפילו בחול איז דא א נפקא מינה: מ'זאל נישט סתם צוריקגיין און מצער זיין דאס קינד אומזיסט. אבער "אזוי שטארק זעט מען נישט אין די אחרונים."

4) שיטת הרמ"א — לכתחילה חוזר אפילו אויף שאינן מעכבין:

דער רמ"א זאגט אז לכתחילה זאל מען יא חוזר זיין אפילו אויף ציצין שאינן מעכבין, אויב זיי זענען גדולים (גרויס). דאס איז אפשר אן ענין פון הידור מצוה.

5) "מל ולא פרע כאילו לא מל":

אויב מ'האט געטון די חיתוך אבער נישט די פריעה (צורייסן דעם קרום הרך מיט ציפורן), און ס'איז נאך געבליבן א דינערע הויט, איז "כאילו לא מל." דאס איז פארבונדן מיט דעם זעלבן עיקרון: דער ציל איז נתגלה העטרה, און אלעס — חיתוך, פריעה, ציצין — איז א שיעור אין ווי ווייט מ'דארף גיין כדי דאס צו דערגרייכן.

הלכה ד-ה: נתגלה העטרה — שיעור, מהות, מראית העין, און דער דין פון בעל בשר

דברי הרמב"ם: קטן שבשרו רך ודלדול... נראה כאילו אינו מהול... צריך לתקן מפני מראית העין... ובשעת קישוי נתגלה העטרה — הרי זה מהול ואינו צריך לחזור ולמול. אבל צריך לתקן את הבשר מכאן ומכאן מפני מראית העין. וכל אלו הדברים מדברי סופרים.

פשט:

א קינד וואס זיין בשר איז ווייך (רך ודלדול) אדער ער איז בעל בשר (גראב/דיק), קען עס פאסירן אז אפילו נאך א כשר'ע מילה, זעט עס אויס ווי ער איז נישט נימול. דער רמב"ם זאגט אז מ'טשעקט בשעת קישוי — אויב דעמאלטס איז נתגלה העטרה, איז ער כשר געמ'לט. אבער פונדעסטוועגן דארף מען "לתקן" דעם בשר פון ביידע זייטן, מפני מראית העין. דאס אלעס איז מדברי סופרים.

חידושים און הסברות:

1) פריעה איז א חלק פון מילה מדאורייתא — הלכה למשה מסיני:

פריעה (אראפרייסן די צווייטע, דינערע הויט מיט די ציפורניים) איז נישט בלויז א מנהג נאר א הלכה למשה מסיני, ווי דער כלל: "מל ולא פרע הרי זה כאילו לא מל." אין תורה שטייט נאר "מילה," אבער פריעה איז א חלק פון דער שלמות פון דער מצוה. אן פריעה בלייבט נאך א שטיקל הויט וואס באדעקט די עטרה, און דאס איז כאילו מ'האט גארנישט געטון.

2) פריעה איז צוגעקומען שפעטער — לא נתנה פריעה לאברהם אבינו:

א גמרא זאגט אז אברהם אבינו האט נישט געהאט קיין דין פריעה. א סברא: דער טעם פארוואס פריעה איז שפעטער צוגעקומען איז א טעכנישער — אן פריעה בלייבט נאך גענוג הויט אז מ'קען מאכן "מושך בערלתו" — מ'קען די הויט צוריקציען און צודעקן. פריעה מאכט אז דאס זאל נישט זיין שייך — "no backsies" — ס'גייט נישט צוריק. דאס איז א חידוש אז פריעה איז נישט נאר א שיעור אין שניידן, נאר א מעכאניזם צו פארזיכערן אז די מילה זאל זיין פערמאנענט.

3) נתגלה העטרה — מער ווי א שיעור, א סימן פון אידישקייט:

צי "נתגלה העטרה" איז בלויז א שיעור (ווי ווייט מ'דארף שניידן) אדער עפעס דיפערס? מסקנא: ס'איז מער ווי א שיעור — מילה איז א סימן אין גוף פון א איד אז ער גייט אן אן ערלה. דערפאר, אויב איינער ציט זיך צוריק די הויט (מושך בערלתו), האט ער זיך "פארשטעלט ווי א גוי אין זיין גוף." דאס איז דער יסוד פון דעם וואס מ'האט געטון אין די צייטן פון די יוונים — אידן וואס זענען געגאנגען אין די גימנאזיע (וואו מ'איז געגאנגען נאקעט) האבן געמאכט מושך בערלתו כדי מ'זאל מיינען אז זיי זענען נישט נימול.

4) הלכה פון נישט צודעקן די מילה — בית המרחץ:

ס'איז דא א הלכה (וואס דער רמב"ם ברענגט אין הלכות בית המרחץ) אז ווען מ'גייט אין א נהר אדער מקוה, טאר מען נישט צודעקן דעם מקום המילה — "כדי שלא יראו מזבחי שפר ברית." דאס איז א ראיה אז ס'איז דא אן ענין אז די מילה זאל זיין נראית.

[Digression: אלטע חסיד'ישע אידן (ווי דער באבוב'ער רב) פלעגן נישט גיין מיט "bathing suits" — דאס איז פארבונדן מיט דעם ענין פון נישט צודעקן.]

5) דריי לעוועלס אין דין מילה — מדאורייתא, מדרבנן (נגלה העטרה), מדרבנן (מראית עין):

א קלארע סטרוקטור פון דריי לעוועלס:

- **מדאורייתא:** דער עיקר איז אז מ'האט אפגעשניטן א שטיקל פון דער ערלה. אפילו אן זארג צו מ'קען זען צו נישט — "אפגעשניטן די ערלה, איז א גוטן טאג."

- **מדרבנן (ערשטער לעוועל):** ס'דארף זיין נגלה העטרה — מ'דארף זען אז ער איז נישט קיין ערל. אויב ס'איז נישט דא גילוי עטרה, פעלט אין דער מילה, ער איז "נישט גוט גע'מל'עט."

- **מדרבנן (צווייטער לעוועל):** אפילו אויב ער איז יא גוט גע'מל'עט (נגלה העטרה בשעת קישוי), איז דא נאך אן עקסטערע חיוב פון מראית עין — "צריך לתקן" דעם בשר פון ביידע זייטן, כדי ס'זאל אויסקוקן גע'מל'עט אויך בשעת דלדול.

דער "צריך לתקן" איז נישט דער זעלבער חיוב ווי דער עיקר מילה — ס'איז נישט מדין מילה, נאר מדין מראית עין, א באזונדערע חיוב.

6) ווי טשעקט מען בשעת קישוי?

ביי א קינד וואס איז בעל בשר אדער שבשרו רך ודלדול, קען מען נישט גוט אפשאצן צי נתגלה העטרה. דעריבער טשעקט מען בשעת קישוי — ווען ס'איז "נתקשה," ווערט דער בשר מער שטייף, און דעמאלטס קען מען זען צי די עטרה איז באמת גלוי. "קישוי קען זיך מאכן ביי א בעיבי אויכעט, ס'איז נישט קיין תאווה, ס'איז א נאטורליכע רעאקציע." דער רמב"ם זאגט אונז אז דער עצם "נתגלה העטרה" מיינט בשעת קישוי — דאס איז דער שיעור.

[Digression: דער מינקאטשער רב פלעגט טשעקן די מילה'ס.]

7) מראית עין — ווי איז שייך ביי א פריוואטן מקום?

קשיא: ווי איז שייך מראית עין ביי אן ערע וואס איז תמיד בחדרי חדרים? דאך איז מראית עין אסור אפילו בחדרי חדרים (ווי דער כלל). תירוץ: ס'איז דא פראקטישע סיטואציעס ווי מ'זעט — ווי ווען מ'גייט אין מקוה, אין בית המרחץ. אויך, מילה איז א סימן פאר די אומות — "מ'רעדט דא אין א סאסייעטי ווי די סטענדארדס זענען אנדערש ווי אונזערע."

8) צמח צדק — "נראה ערל כמו שהיה":

דער צמח צדק זאגט "נראה ערל כמו שהיה" — דאס באשטעטיגט אז ס'איז נישט א שאלה צי מדאורייתא איז מען יוצא מיט אראפנעמען ערלה אן גילוי העטרה. גילוי העטרה איז א באזונדערע דין. דער בשר וואס באדעקט ביי א בעל בשר איז נישט די ערלה אליין — ס'איז אן אנדערע שטיקל הויט/פלייש. דערפאר איז דער דין פון "צריך לתקן" א באזונדערע קאטעגאריע.

9) וואס פונקטליך שניידט מען ביי "לתקן מכאן ומכאן"?

ביי א בעל בשר, דער בשר וואס באדעקט איז נישט ערלה — ס'איז אן אנדערע שטיקל הויט/פלייש פון די זייטן. מ'שניידט "מכאן ומכאן" — פון

ביידע זייטן — כדי ס'זאל אויסקוקן ווי נתגלה העטרה אויך בשעת דלדול. די טעכנישע פרטים דארף מען פרעגן א מוהל פראקטיש.

הלכות מילה בשבת: וואס איז דוחה שבת

דברי הרמב"ם: "עושין כל צרכי מילה בשבת — מולין, פורעין, ומוצצין, וחוזר על ציצין המעכבין אפילו שפירש, ועל ציצין שאינן מעכבין כל זמן שלא פירש, ונותנין עליה אספלנית... אבל מכשירי מילה אינן דוחין את השבת."

פשט:

אלע דירעקטע צרכי מילה — מילה, פריעה, מציצה, ציצין המעכבין (אפילו נאך פירש), ציצין שאינן מעכבין (כל זמן שלא פירש), און ארויפלייגן אספלנית — זענען דוחה שבת. אבער מכשירי מילה — הכנות און צוגרייטונגען פאר די מילה — זענען נישט דוחה שבת.

חידושים און הסברות:

1) דער חילוק צווישן "צרכי מילה" און "מכשירי מילה":

דער רמב"ם מאכט א קלארן חילוק צווישן צוויי קאטעגאריעס: "צרכי מילה" מיינט די דירעקטע מעשה המצוה — דאס וואס דער מוהל טוט מיט'ן קינד (מילה, פריעה, מציצה, ציצין, אספלנית). "מכשירי מילה" מיינט די הכנות — ברענגען א מעסער, קאכן וואסער, צוגרייטן סממנים, א.ד.ג. דער ערשטער איז דוחה שבת, דער צווייטער נישט. דאס איז א מושג פון מסכת שבת, וואו ס'איז געווען א מחלוקת תנאים — רבי אליעזר האט געהאלטן אז מכשירי מילה אויך דוחה שבת, אבער די חכמים (און דער רמב"ם פסק'נט ווי זיי) האלטן אז נישט.

דאס איז אן אינטערעסאנטע דוגמא פאר דעם כללות'דיגן חילוק צווישן מכשירים און עשיה — ענלעך ווי דער חילוק צווישן בונה סוכה (הכנה) און אריינגיין אין סוכה (קיום המצוה).

2) ציצין בשבת — דער חילוק צווישן "דארף נישט" און "טאר נישט":

א חידוש אין דעם וואס דער רמב"ם זאגט וועגן ציצין בשבת. פריער (אין די הלכות פון ציצין בכלל) האט דער רמב"ם געזאגט אז ציצין שאינן מעכבין נאך פירש — "דארף מען נישט" חוזר זיין אפילו אין די וואכן. אבער אין שבת איז דער דין שטארקער: מ'**טאר נישט** חוזר זיין אויף ציצין שאינן מעכבין נאך פירש, ווייל שבת איז דא.

פון דער אנדערער זייט, ציצין שאינן מעכבין **כל זמן שלא פירש** — מעג מען יא אפילו בשבת. דאס איז א חידוש, ווייל מ'קען זאגן אז ער איז שוין יוצא געווען די מצוה, און פונדעסטוועגן, כל זמן שלא פירש, איז עס נאך א חלק פון די מצוות מילה כתקנה, און דעריבער איז עס דוחה שבת.

3) מציצה און אספלנית — פארוואס זענען זיי "צרכי מילה"?

קשיא: מציצה און אספלנית זענען דאך נישט חלקים פון דער עצם מצוות מילה (ווי מילה און פריעה וואס זענען מעכבין). תירוץ: מציצה איז פשוט וועגן פיקוח נפש — אן מציצה קען מען זיך נישט מל'ן, ווייל ס'איז א סכנה. אזוי אויך אספלנית — אנדערש קען מען נישט מל'ן. ס'איז נישט אזוי אז צוויי באזונדערע זאכן זענען דוחה שבת (מילה + סכנה), נאר ס'איז איין מצוות מילה וואס קען נישט אויסגעפירט ווערן אן די זאכן.

4) וועלכע מלאכה איז מילה?

שאלה: וואס פאר א מלאכה טוט מען ביי מילה? ס'איז נישט סתם "חובל" (פארוואונדן), נאר א "חובל וואס איז מתקן" — ס'איז נישט מקלקל (צעשטערן), נאר מתקן (פאררעכטן). דאס איז וויכטיג ווייל נאר א מלאכה שצריכה לגופה איז חייב מדאורייתא, און דא איז דער חובל א מתקן. ס'איז "נישט קלאר וועלכע מלאכה" — צי ס'איז חובל, צי מתקן, צי ביידע.

דער יסוד פון "הואיל ואפשר לעשותו מערב שבת"

דברי הרמב"ם: "זה הכלל — כל שאפשר לעשותו מערב שבת אין דוחה שבת."

פשט:

דער גרונט פארוואס מכשירי מילה זענען נישט דוחה שבת איז ווייל מ'האט עס געקענט טון פאר שבת. מילה אליין קען מען נישט טון פאר שבת, ווייל "ביום השמיני ימול" — שבת איז פונקט אויסגעקומען דער אכטער טאג. אבער ברענגען א מעסער, קאכן וואסער, צוגרייטן סממנים — דאס אלעס האט מען געקענט טון ערב שבת.

חידושים און הסברות:

1) מכשירי מילה זענען נישט דוחה אפילו איסורי דרבנן:

דער רמב"ם ברענגט א ספעציפישע דוגמא: **"אין מביאין איזמל ממקום למקום, אפילו במבוי שאינו מפולש."** א מבוי שאינו מפולש איז נאר אסור מדרבנן (נישט קיין רשות הרבים דאורייתא), און פונדעסטוועגן טאר מען נישט ברענגען דעם מעסער. אפילו דער עירוב — וואס איז אליין א דין מדברי חכמים — ווערט נישט נדחה מפני הבאת הסכין. דער יסוד איז דער זעלבער: "אפשר להביא מערב שבת."

2) איז דאס א "קנס" אדער א עצם דין?

איז דער דין פון "מכשירי מילה אינן דוחין שבת" א קנס פאר דעם וואס האט נישט צוגעגרייט? אדער איז עס אן עצם דין? ס'איז נישט א קנס — ס'איז א פרינציפ. די מצוה פון "ביום השמיני ימול" איז גענוג חשוב צו זיין דוחה שבת פאר דער עצם מעשה המילה. אבער ווען עס קומט צו הכנות וואס מ'האט געקענט טון פריער, איז שבת וויכטיגער. א סברא: ווען א מענטש הייבט אן "מזלזל זיין" אין שבת מיט זאכן וואס ער וואלט געקענט טון פריער, איז דאס אן אסאך גרעסערע חילול שבת ווי די מילה אליין. (אבער ס'איז נישט זיכער אז דאס איז דער פרעציזער ווארט, נאר א ריכטונג.)

פראקטישע עצות ווען מ'האט נישט צוגעגרייט ערב שבת

חידושים און הסברות:

1) כמון:

אויב מ'האט נישט צעמאלן כמון ערב שבת — **"לא שחק כמון מערב שבת, שוחק בשינוי"** — מ'קען עס צעמאלן מיט די ציין (א שינוי), וואס איז נישט טוחן כדרכו.

2) יין ושמן:

אויב מ'האט נישט צוזאמגעמישט — **"נותן זה לעצמו וזה לעצמו"** — מ'גיסט אויף באזונדער יין און באזונדער שמן, נישט צוזאמגעמישט.

[Digression: "תורפין יין ושמן" — מישן יין און שמן — איז לכאורה נאר א שבות פון עוסק ברפואה, נישט א מלאכה דאורייתא. פונדעסטוועגן איז עס אסור בשבת ווייל מ'האט עס געקענט טון ערב שבת.]

3) חמין:

אויף חמין (הייסע וואסער) האט דער רמב"ם **נישט** געגעבן קיין היתר אדער עצה. אויב מ'האט נישט אנגעגרייט חמין ערב שבת, מל'ט מען מארגן (נישט שבת). ביי כמון און יין/שמן איז דא א וועג ארום ווייל מ'קען עס טון בשינוי (וואס איז נאר אן איסור דרבנן, און דא איז דא א צד להקל), אבער ביי חמין איז נישטא קיין שינוי — קאכן איז קאכן.

ווען ס'איז שוין גע'מל'ט געווארן און ס'קומט א תקלה — סכנה דוחה שבת

דברי הרמב"ם: "מלת הקטן בשבת... ונתפזרו החמין או נתפזרו הסמנים... לעשות לו כל צרכיו בשבת, שאין סכנה זו..."

פשט:

אויב מ'האט שוין גע'מל'ט דאס קינד בשבת (כדין, מיט אלע הכנות אנגעגרייט ערב שבת), און נאכדעם האבן זיך די חמין אויסגעגאסן אדער די

סמנים זענען פארלוירן געגאנגען — מעג מען יעצט אלעס טון בשבת, ווייל **סכנה איז דוחה שבת.**

חידושים און הסברות:

1) דער גרונט איז סכנה, נישט "ער האט נישט פארשולדיגט":

א שיינער דיוק: דער גרונט איז **נישט** ווייל דער מענטש האט "נישט פארשולדיגט" (ער האט יא אנגעגרייט ערב שבת, אלזא ס'איז נישט קיין קנס). דער גרונט איז **סכנה**. סכנה מאכט מען נישט קיין חשבונות — אפילו ווען מיר וואלטן געווען "די גרעסטע פארברעכער" (כלומר, אפילו ווען מ'האט neglect'ט), איז סכנה נאך אלץ דוחה שבת.

2) דער חילוק צווישן "נישט צוגעגרייט" און "תקלה נאך מילה":

אויב מ'האט **נישט** צוגעגרייט ערב שבת (פארגעסן חמין, מעסער, א.ד.ג.) — מ'לט מען נישט שבת, מ'ווארט ביז מארגן. ווייל מכשירי מילה אינן דוחין שבת. אבער אויב מ'**האט** שוין געמ'לט (בהיתר), און יעצט קומט א תקלה — איז עס שוין א שאלה פון סכנה, נישט פון מכשירי מילה, און סכנה איז זיכער דוחה שבת.

רחיצת הקטן בשבת

דברי הרמב"ם (מיט דעם רמ"א'ס ביאור): מקום שנהגו לרחוץ את הקטן — מרחיצין אותו בשבת, בין לפני המילה בין לאחר המילה. וכן בשלישי של מילה שחל להיות בשבת — בין רחיצת כל גופו בין רחיצת מילה. בין מחמין לו חמין מערב שבת, בין מחמין לו בשבת.

פשט:

אויב דער מנהג המקום איז אז מ'וואשט אפ דאס קינד פאר אדער נאך די מילה (ווייל ס'איז גוט פאר דעם קינד'ס רפואה), מעג מען דאס טון אויך בשבת. דאס זעלבע גילט פאר דעם שלישי למילה (דער דריטער טאג נאך די מילה, וואס איז א סכנה-צייט), אויב עס קומט אויס שבת — מעג מען וואשן דעם גאנצן גוף אדער נאר דעם מילה-פלאץ, און מעג מען אפילו ווארעמען וואסער בשבת אליין.

חידושים און הסברות:

1) פארוואס איז רחיצה בשבת בכלל א שאלה?

באופן כללי איז רחיצה בשבת אסור מדרבנן (אפילו מיט וואסער וואס איז שוין ווארעם). און חמין מאכן בשבת איז אן אנדערע איסור דרבנן (אדער אפילו דאורייתא — בישול). ביי מילה מעג מען ביידע זאכן, ווייל ס'איז א סכנה פאר דעם קינד.

2) "בין מחמין לו בשבת" — דורך ווער? נישט דורך א גוי!

א מהלך זאגט אז "מחמין לו בשבת" מיינט דורך א גוי. דאס ווערט שארף אפגעוויזן: **ס'שטייט נישט א גוי, מ'דארף נישט אויסטראכטן זאכן וואס שטייט נישט.** דער רמב"ם מיינט אז א איד אליין מעג ווארעמען וואסער בשבת פאר דעם קינד, ווייל ס'איז א ענין פון סכנה, **און ביי סכנה מאכט מען נישט קיין חשבונות.**

3) דער שווער פון "לפני המילה" — און דער תירוץ:

קשיא: ווי קען מען זאגן אז מ'מאכט חמין **לפני המילה** בשבת? מיר האבן דאך שוין געלערנט אז **מכשירי מילה זענען נישט דוחה שבת**, און אויב מ'האט נישט צוגעגרייט פון ער

ב שבת, מאכט מען גאר נישט די ברית בשבת! אויב ס'איז נישטא קיין ברית היינט, איז נישטא קיין "לפני המילה"!

תירוץ: **"מחמין לו בשבת" גייט נישט ארויף אויף דעם פאל פון "לפני המילה."** דאס הייסט, דער רמב"ם רעדט פון צוויי באזונדערע פאלן:

- **לפני המילה** — נאר מיט חמין פון ערב שבת (ווייל אויב מ'האט נישט צוגעגרייט, איז ממילא נישטא קיין ברית).

- **אחר המילה, אדער שלישי למילה** — דארט מעג מען אפילו מאכן חמין בשבת גופא (ווייל דאס איז שוין נאך דער מילה, אדער א ברית וואס איז געווען דאנערשטאג, און דער שלישי קומט אויס שבת).

4) דער רמ"א'ס אנדערע לערנונג און דער קריג:

דער רמ"א האט אנדערש אפגעלערנט — ער האט פארשטאנען אז "מחמין לו בשבת" גייט ארויף **אויך** אויף "לפני המילה." דערפאר האט ער זיך געמוטשעט מיט דער קשיא (פארוואס זאל מען מאכן חמין לפני המילה בשבת?), און ער האט פארגעלייגט אז עס מיינט **דורך א גוי**. אבער לויט דעם פשוט'ן לערנונג, דארף מען דעם גוי-תירוץ גאר נישט — ווייל "מחמין בשבת" גייט נאר אויף אחר המילה / שלישי למילה.

אמירה לגוי: שכח ולא הביא סכין מערב שבת

דברי הרמב"ם: "שכח ולא הביא סכין מערב שבת — אומרים לגוי להביא סכין בשבת, ובלבד שלא יביאנו דרך רשות הרבים."

פשט:

אויב מ'האט פארגעסן צו ברענגען א סכין פאר שבת, מעג מען זאגן פאר א גוי ער זאל ברענגען דעם סכין בשבת, אבער **נאר דורך חצירות** (וואס איז נאר אן איסור דרבנן), **נישט דורך רשות הרבים** (וואס איז אן איסור דאורייתא).

חידושים און הסברות:

1) דער כלל פון אמירה לגוי במקום מצוה:

דער רמב"ם שטעלט אוועק א כלל:

- **כל דבר שאיסורו משום שבות** (איסור דרבנן, ווי טראגן דורך חצירות) — **מותר לאמרו לגוי לעשותו כדי לעשות מצוה בזמנה.** מ'מעג הייסן א גוי טון אן איסור דרבנן פאר א מצוה.

- **דבר שאיסורו משום מלאכה** (איסור דאורייתא, ווי טראגן דורך רשות הרבים) — **אסור לאמרו לגוי לעשותו בשבת**, אפילו פאר א מצוה.

2) פארוואס קען מען נישט הייסן א גוי מל זיין?

קשיא: קען מען נישט הייסן א גוי מל זיין דאס קינד, כדי לעשות מצוה בזמנה? תירוץ: **מ'רעדט נישט פון הייסן א גוי טון די מצוה אליין** — דער כלל איז נאר אז מ'מעג הייסן א גוי טון **מכשירי מילה** (ווי ברענגען א סכין). די עצם מילה דורך א גוי איז א באזונדערע שאלה — ס'איז בדיעבד כשר, אבער לכתחילה אסור צו לאזן א גוי מל זיין.

מכשירי מילה ביום טוב — קל וחומר

דברי הרמב"ם: "וקל וחומר הדברים — ומה מכשירי מילה שאינן דוחין את השבת שאיסורה בסקילה, לא ידחו את יום טוב שאיסורו בלאו. אבל מכשירי אוכל נפש — מותרין ביום טוב, הואיל והותרה מלאכת אוכל נפש."

פשט:

דער רמב"ם מאכט א קל וחומר: אויב מכשירי מילה זענען נישט דוחה שבת (וואס איז סקילה), קל וחומר אז זיי זענען נישט דוחה יום טוב (וואס איז "נאר" א לאו). אבער — ביום טוב איז דא א קולא: זאכן וואס פאלן אונטער מלאכת אוכל נפש (ווי סממנים / רפואות וואס מ'קען אויך נוצן אין קיך) זענען מותר ביום טוב, ווייל מלאכת אוכל נפש איז הותרה ביום טוב.

חידושים און הסברות:

1) דער קל וחומר פון שבת צו יום טוב:

שבת איז חמור מער ווי יום טוב (סקילה לעומת לאו). אויב מכשירי מילה קענען נישט דוחה זיין שבת, איז פשוט אז זיי קענען אויך נישט דוחה זיין יום טוב. דאס איז א חידוש — מ'זאל נישט מיינען אז ווייל יום טוב איז גרינגער, קען מען מער טון.

2) די קולא פון יום טוב — סממנים דורך "מתוך" / "הותרה":

ביום טוב איז דא א ספעציעלע קולא: **מלאכת אוכל נפש איז הותרה.** דערפאר, סממנים (רפואות, קאמאן, א.ד.ג.) וואס מ'האט נישט צוגעגרייט פאר יום טוב — אויב זיי פאלן אונטער דער קאטעגאריע פון זאכן וואס מ'קען אויך נוצן פאר קאכן (הותרה לגבי קדירה), מעג מען זיי צוגרייטן ביום טוב אליין. דער יסוד איז דער כלל פון **"מתוך שהותרה לצורך — הותרה שלא לצורך"**, אדער דער כלל אז **ווייל ס'איז פרישער (און דערפאר בעסער פאר עונג יום טוב), מעג מען עס טון ביום טוב** — ווי געלערנט אין הלכות יום טוב.

דערמיט ווערט פרק ב' פון הלכות מילה פארענדיגט.

תמלול מלא

הלכות מילה, פרק ב' — מי כשר למול ובמה מוהלין

הקדמה: מגבית לבית המדרש

א גוטן, מיר גייען היינט לערנען הלכות מילה, צווייטע פרק, פרק ב' אין ספר אהבה.

די טעג גייט פאר א מגבית פאר אונזער בית המדרש צו קענען שטיצן אונזער לימוד התורה און אונזער הרבצת התורה, און די שיעור און אלע אנדערע שיעורים פון ידידי הגאון ר' יצחק. בעטן מיר יעדן איינעם זאל אריינקומען, מחזק זיין, מודיע זיין אנדערע, און אזוי ווייטער, העלפן שטיצן די בית המדרש און מפיץ זיין תורה. און די זכות זאל מגין זיין פאר אונזער גרויסער ספאנסער, הנגיד החסיד ר' יואל וועטצבערגער, מיט אלע אנדערע עוזרים, און מ'זאל מקיים ווערן "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת".

הלכה א: הכל כשרין למול — ווער מעג מל'ן

זאגט דער רמב"ם, פרק ב', גייט דער רמב"ם זאגן ווער קען מל'ן, און דא גייט זיין טעכניקעל ווער קען מל'ן און אלע הלכות וויאזוי מ'מל'עט און וואס איז עקשעלי די פראסעס פון ברית מילה איז. טייטש, די פריערדיגע פרק איז געווען מער ווער איז מחויב, און וויאזוי ארבעט די חיובים, און וועלכע טאג איז מען מחויב. דא איז אסאך מער די פראקטישע מעשה המילה.

זאגט דער רמב"ם: **"הכל כשרין למול, ואפילו ערל"** — יעדער איינער מעג מל'ן, אפילו א איד וואס האט זיך נישט אליין געמל'עט. זאגט מען נישט אז ווייל ער האט זיך נישט אליין געמל'עט קען ער נישט מל'ן אן אנדערן. אבער ערל רעדט מען דא א איד, א איד וואס איז א ערל. **"ועבד"** איז די זעלבע זאך, **"ועבד וקטן ואשה, הרי אלו מוהלין"** — זיי מעגן אויך מל'ן. ס'דארף נישט זיין דווקא א איש וואס נאר א איש קען טון אנדערע זאכן, ווי למשל זיין א שליח ציבור אדער אנדערע זאכן. יעדער איינער קען מל'ן, **"במקום שאין איש"**.

זעט מען אז די ווארט איז... אקעי, לאמיר זען. **"אבל גוי לא ימול כלל"** — א גוי זאל נישט מל'ן. א גוי זאל נישט מל'ן, אבער לכתחילה זאל ער נישט מל'ן. **"ואם מל, אין צריך לחזור ולמולו שנית"** — אויב ער האט יא געמל'עט, דארף מען אים נישט נאכאמאל מל'ן, לויט דער רמב"ם.

חידוש: ברית מילה דארף נישט קיין כוונה לשמה

זעט אויס לכאורה אז די ברית מילה איז נישט אזוי ווי אנדערע מצוות וואס די עשיה דארף זיין כוונה לשמה, אדער אזוי ווי תקיעת שופר און אנדערע וואס דארף זיין דווקא א מענטש וואס מ'ווייסט אז מ'טראסט אז ער טוט לשמה, אדער גרעסערע ריקוואיירמענטס, נאר א עבד, כותי, וישראל קענען אויך מל'ן. נו אויב אזוי, פארוואס איז א גוי נישט?

טעם הדין: פארוואס א גוי לא ימול — מחלוקת אין דער גמרא

זעט אויס אז דער רמב"ם לערנט אז א גוי נישט איז אויך נאר א לכתחילה. איך מיין אז ס'איז דא א מחלוקת אין די גמרא. ס'איז דא א מהלך אז די סיבה פארוואס א גוי מל'ט נישט איז ווייל ער קען נישט מאכן לשם שמים, אבער אזוי וואלט בדיעבד אויך געדארפט זיין א פראבלעם. ס'איז דא אן אנדערע שיטה אז א גוי האבן מיר מורא אז ער גייט ארײנשניידן און ער קען מאכן א כרות שפכה, וואס איז א מסוכנ'דיגע זאך, ער קען גרינג מאכן א קינד פאר א פצוע דכא אדער כרות שפכה. ממילא טראסט מען נישט לכתחילה א גוי, אבער אויב ער האט געמל'ט איז עס יא כשר. זעט אויס אז אזוי פסקנ'ט דער רמב"ם, אז די גוי לא ימול איז א פראקטישע זאך וועגן געזונטהייט, וועגן סכנה, אז מיר טראסטן נישט די גוי.

און טאקע, איך זע אין כנסת הגדולה און אנדערע לערנען לויט דעם אז א גוי וואס איז א מוהל מומחה, דאס הייסט א גוי וואס איז א דאקטאר, וואס אייביג ווייסן מיר אז א מומחה טראסטן מיר, ער גייט נישט מקלקל זיין זיין רעפוטאציע. מיר טראסטן נישט א גוי אז ער גייט סתם אזוי זיין גוט צו דיר און טון א גוטע דזשאב, אבער אויב עס מיינט זיין פרנסה, טראסטן מיר יא. זאל לויט דעם אפשר אזא גוי זיין אנדערש, אבער דער רמב"ם מאכט נישט אזא חילוק. אקעי.

למדנות: וואס איז דער גדר פון מעשה המילה

אבער וואס איז די גדר? מיט וואס איז ברית מילה אנדערש למשל ווי מאכן א סוכה? דער רמב"ם זאגט נישט אז ס'דארף זיין עפעס אן עשיה לשמה. ס'איז געגוג אז די מענטשן ארום זאגן אז מ'מאכט א ברית מילה. א ברית מילה איז אביעסלי א אידישע זאך וואס מ'מאכט לשם שמים. א סוכה קען א גוי מאכן. וועלכע זאך קען א גוי מאכן? שרייבן א ספר תורה... בלאזן שופר... ווייט, ציצית איז טאקע א שאלה, יא. איז די מעשה א מצוה. מילה איז טאקע א טעכנישע זאך.

דא האב איך געוואלט צוקומען, אז די מילה, די מצוה איז מ'זאל זיין געמל'עט. ס'איז נישט נאר מ'זאל זיין געמל'עט, ס'איז אויך דא א תוספת דברית, מ'זאל דורכגיין ביז די ברית. ס'איז נישט פשט אז דער מענטש וואס מאכט די ברית, ער איז דער וואס איז מעביר בברית, אזוי ווי ער האט א חלק אין די ברית. אקעי, די ערלה איז אויך א חלק אין די ברית, אבער א גוי בדיעבד איז כשר א גוי.

אז די מוהל איז אזוי ווי די טעכניקעל מענטש. ס'איז מער א שאלה... לאמיר קלאר מאכן די הלכה. אפילו א ערל עבד עכו"ם איז נאר בדיעבד, במקום שאין איש. א גוי, אפילו במקום שאין יוד, וואס טוט מען? מ'ווארט אויף מארגן? דאס דארף קומען אין הלכה.

פראקטישע נפקא מינה: במקום שאין איש

יא, ס'זעט אויס. במקום שאין איש דארף מען אויך טראכטן, ס'מיינט נישט צו זאגן אויב מ'קען נישט מקיים זיין ביום השמיני, דאס איז די ווארט, אדער סיי וואס, ס'זאל נישט זיין א טאג שפעטער. אז במקום שאין איש איז דאך דא א איש בכלל. ס'קומט אויס במקום שאין איש, לכאורה ווייל א מענטש האט א חיוב אין די מצוה, ס'קומט אויס אז מ'זאל עס געבן פאר די מענטש וואס איז בעיקר מחויב. אדער ווייל דאס איז אלעס נאר בדיעבד. מיר ווייסן נישט צו ס'איז דא א דין אזוי ווי נישט שליחות, מצוה בו יותר מבשלוחו, אדער ס'איז דאך נישט די זעלבע לכתחילה די מילה.

רייט, סאו ווען מ'זאגט במקום שאין איש, לכאורה ווייל זאל א איד טון די מצוה, ווייל ער איז מחויב. יא, לכתחילה דארף זיין א איד וואס איז מחויב, ער האט די חיוב למול. אויב דו ביסט אין א פלאץ די אכטע טאג, ס'איז נישט דא קיין איד, קיין מאן וואס קען מל'ן, יא, אן איש מיינט נישט דווקא ס'איז נישט דא קיין איין איש אין די גאנצע שטאט, נאר איינער וואס קען א מוהל, איז צו מאכן אן אשה, אבער א גוי נישט, דארפסטו ווארטן ביז מארגן, אזוי סאונדט עס. נאר בדיעבד, אויב ס'איז געקומען א גוי, דארף מען נישט איבערמאכן. אזוי וואלט איך געטייטשט די הלכה פראקטיש.

חזרה: פארוואס איז מילה אנדערש פון אנדערע מצוות

און פארוואס? ווייל מ'מוז זאגן אז מ'קוקט אן די מילה מער אזוויי מאכן די סוכה ווי זיצן אין די סוכה. זיכער לויט די רמב"ם אז א גוי בדיעבד איז כשר. יא, מ'דארף עס פארשטיין אויך ווערסעס די הלכה וואס אונז האבן דזשאסט געלערנט אז מ'מעג מל זיין אפילו במקום וואו ס'איז דא א צרעת אויך. אויב וואלט ער נישט געווען א מעשה מצוה וואלט עס געווען א פראבלעם, צו ס'איז טאקע עשה דוחה לא תעשה, ווייל דאס איז נאר א הכשר מצוה. דא קומט אריין די למדנות.

דיסקוסיע: איז מילה א מעשה מצוה אדער הכשר מצוה

חברותא א:

ניין, ס'איז דאך נישט קיין הכשר מצוה, אזוויי אנגרייטן. די מצוה איז מ'זאל נישט האבן די ערלה, און אפשר אויך צו זיין א ברית.

חברותא ב:

איך בין נישט מסכים.

חברותא א:

לכאורה, איך ווייס נישט, אפשר איז דא אזא זאך ווי הכשר מצוה. אונז האבן געלערנט אין דעם פרק אז סוכה איז אויך א מצוה, נישט נאר א הכשר מצוה.

חברותא ב:

רייט, וואס מיינסטו וואס מיינט הכשר מצוה? ס'איז א מצוה, די מצוה איז דאס צו טון. און אוודאי, די תורה זאגט אז מ'זאל שניידן די ערלה. די תורה זאגט אויך אז מ'טאר נישט שניידן א... וויאזוי הייסט עס... א צרעת, אבער עשה דוחה לא תעשה. וואס הייסט ס'איז נישט קיין מצוה צו שניידן די ערלה? מ'זאל יא שניידן די ערלה, וויאזוי קענסטו זאגן?

חברותא א:

ניין, אבער ס'איז נאר א הכנה צו די מצוה פון זיין געשניטן.

חברותא ב:

איך ווייס נישט וואס דו ווילסט זאגן.

חברותא א:

אז די מעשה איז נישט קיין מעשה, נאר די תוצאה איז די מעשה.

חברותא ב:

ס'איז דאך א מעשה, און נישט סתם א מעשה, נאר ס'איז דא א מצוה נישט אפצושניידן. ס'איז דא א לאו. איך בין נישט מסכים מיט דיר.

דיסקוסיע: הטפת דם ברית ביי א גר

חברותא א:

ס'איז אינטערעסאנט, לויט דעם, פארוואס איינער וואס א גוי האט אים געמל'עט איז נישט אזוי ווי א גוי וואס איז געווארן געמל'עט? וואס איז די חילוק צווישן א גוי און א איד? דארף מען מאכן אן הטפת דם ברית. דער גוי האט עס נישט געטון לשם הכנסת ברית של אברהם אבינו.

חברותא ב:

איך וואלט געטראכט אז דער גוי וואס מ'מל'עט איז אויך פשט אז ס'איז דא אפאר אידן ארום, די מאמע פון דעם קינד בעט דעם גוי, "אפשר דו טוסט די ברית?" און ס'איז לשם. די בלוט פון אים איז אויך דם ברית. ווייל נישט אומזיסט האט מען געזאגט אז מ'דארף מטיל זיין הטפת דם ברית נאך וואס דער גוי איז מל.

חברותא א:

דער גוי איז מל, דא רעדט מען אז ער מאכט א ברית פאר אידן, ער קומט צו א ברית, ער זיצט אויף די... ער ברענגט מיט די... וואטעווער, ער קומט צו א אידישע ברית. נישט אזא גוי האט געמל'עט נישט לשם מילה בכלל.

חברותא ב:

אויב אזוי איז עס מער ווי נולד מהול, ס'איז נישט קיין מעשה. ס'דארף זיין א מעשה מילה.

חברותא א:

פארוואס איז דא אזא זאך ווי הטפת דם ברית?

חברותא ב:

מ'קען זאגן אז נולד מהול גייט נאר וועגן די ספק ערלה כבושה, דעמאלטס איז עס אן ענין. אבער דא איז דאך אן אנדערע ענין. מ'ווייסט אז ער איז געמל'עט, נאר א גוי האט עס געטון.

חברותא א:

אקעי, ס'איז דא אלעמאל די צוויי וועגן. זאל נישט קלאר ארויסקומען די זאך. ס'איז מער אזוי...

חברותא ב:

אבער דאס איז א גוי וועגן ער מל'עט, ער דארף מאכן נאכאמאל. א גוי וועגן ער דארף רעדן דם ברית אויב ער איז שוין געמל'עט. אבער דאס מאכט סענס, ווייל אויב א מילה פון א גוי איז כשר, האט אים זיין טאטע געמל'עט. יא? יא, לאמיר זאגן איינער האט אים געמל'עט. אבער א גוי דארף ווערן א איד. וויאזוי גייט ער ווערן א איד? וויאזוי ווערט דער קינד א איד? איך מיין, דער קינד האט זיך אראפגעשניטן דעם נאמען.

חברותא א:

וואס? א אידיש קינד דארף נישט ווערן א איד מיט א ברית. יא, ער קומט אריין אין ברית. דו זאגסט אז א גוי דארף יעצט אריינקומען אין ברית, ברוך דעם... הטפת דם ברית. ער זעט נישט אויף די מילה, איך הער דו רעדסט דא פון הטפת דם ברית. ס'איז נישט קיין ראיה. איך זע נישט אז ס'איז א ראיה, ווייל א גוי דארף ווערן א איד. א איד דארף נישט ווערן א איד, ער דארף מאכן א ברית מילה, אבער ער איז שוין א איד. ער איז שוין א איד, ער קען שוין נישט ווערן אויס.

הלכה (המשך): במה מוהלין — מיט וואס מל'עט מען

שוין, זאגט די רמב"ם ווייטער, מיט וואס מל'עט מען? **בכל מוהלין**. ס'איז נישט אזוי ווי א געוויסע... אזוויי איך ווייס אפילו אין אנדערע זאכן... **בכל מוהלין**, ס'איז נישט קיין חילוק, **אפילו בצור, בזכוכית**, ס'דארף נישט זיין א געוויסע מעסער. **בכל דבר שכורת** — עניטינג וואס קען שניידן. אזוויי מ'זעט דארט, יא, **"ותקח צפורה"**, זי האט גענומען צור. א צור שניידט מען די... יא, ס'מיינט נישט אז א צור מיינט א שארפע שטיין. בכל דבר שכורת.

אבער וואס נישט? **ולא ימול בקרומית של קנה מפני הסכנה** — זאל נישט ניצן וואס דאס איז א שטיקל הארטע גראז, מפני הסכנה.

זאגט די רמ"א, **מצוה מן המובחר, אלעס איז כשר, אבער די מצוה מן המובחר איז למול בברזל. או בסכין**, אדער א מעסער, **או במספרים**, א שערל, אזוויי צוויי מעסערס. **ונהגו כל ישראל בסכין** — די מנהג ישראל איז עס צו טון מיט ברזל און עס צו טון מיט א סכין.

פארוואס איז דאס מצוה מן המובחר? פשוט פראקטיש, ווייל ס'איז די בעסטע. מסתמא איז דאס די בעסטע, יא, מסתמא זאגט די גמרא אז דאס איז די בעסטע. די ווייניגסטע סכנה. אדער די סכנה וואס ער זאגט פון די קרומית של קנה.

דיסקוסיע: מדרש וועגן סכין ווערסעס צור

חברותא א:

וואס? ס'איז דא אזא מדרש וואס זאגט אז מ'דארף מאכן מיט א סכין. למעשה, ס'איז א סתירה, ווייל דו זאגסט אז צפורה און יהושע האבן גענוצט צורים.

חברותא ב:

דער שטיין, צור, איז א שטיין וואס איז אויסגעשארפט. א געוויסער שטיין, איך בין נישט זיכער וואס ס'איז, א "certain kind" שטיין וואס איז זייער שארף, ווי די משנה זאגט דאס. אבער ער זאגט אז דער מנהג איז דוקא נישט צו טון אזוי, נאר דוקא אזוי. ס'קען זיין אז א מצוה מן המובחר איז אויך א תלפיקי. ס'איז דא פסוקי מדרש וואס זאגט אז מען האט מיט בארזל...

הלכה ב: בכל מולין — מיט וועלכע מין ברזל קען מען נוצן?

וועלכע מין ברזל קען מען נוצן? אדער א סכין, אדער א מעסער, אדער מספריים, א שערל, אזוי ווי צוויי מעסערס. **"ונהגו כל ישראל בסכין".** דער מנהג ישראל איז עס צו טון מיט ברזל און עס צו טון מיט א סכין.

פארוואס איז דאס מצוה מן המובחר? פשוט פראקטיש ווייל עס איז די בעסטע? מסתמא איז עס די בעסטע, יא, מסתמא האט די גמרא גע'ירש'נט אז עס איז די בעסטע, די ווייניגסטע סכנה. אויף די סכנה וואס ער זאגט אז מען קען מאכן א דעפעקט, איז דאך פארהאן א סכנה.

איז דא א מדרש וואס זאגט אז מען דארף מאכן מיט א סכין. למעשה, ס'איז א סתירה, ווייל דאס וואס ציפורה און יהושע האבן גענוצט צורים, מיין איך שטיין. צור איז א שטיין וואס איז אויסגעשארפט, יא, א געוויסע שטיין, איך געדענק נישט וויאזוי ס'הייסט, א געוויסע שטיין וואס איז זייער שארף פון נאטור אויס. אבער ס'זעט אויס אז דער מנהג איז דוקא נישט צו טון אזוי, נאר דוקא אזוי. ס'קען זיין אז א מצוה מן המובחר איז אויך א תלפיות'דיגע ענין. ס'איז דא א מדרש וואס זאגט אז מען דארף מל'ן מיט ברזל.

ברזל ביי מילה vs. ברזל ביים מזבח

ניין, איך זע למשל די **"לא תניף עליהם ברזל כי חרבך הנפת עליה ותחלליה".** דוקא ברזל ווייזט אז ס'איז א מצוה מן המובחר. צי איז עס א מצוה מן המובחר אין מילה, אדער איז עס א מצוה מן המובחר אין וואס איז די געזונטסטע פאר די קינד? ווייס איך נישט.

פון צור צו ברזל — א היסטארישע אנטוויקלונג

איז ברזל בעסער ווי א צור? ס'קען זיין אז די חכמים האבן געהאלטן אז מען קען האלטן קאנטראל, דאס איז בעסער. צור איז דאך די פארגייער פון די ברזל, פון די סכין. אה, א גוטע צייט אין די מקרא האט מען גענוצט די צורים, און דאס איז געווען די בעסטע. דאס איז די סטאון עידזש. יעצט איז שוין נישט די סטאון עידזש, מ'קען שוין נוצן ברזל. ס'איז בעסער צו נוצן ברזל. וועלקאם טו די אייראן עידזש, וויאזוי הייסט עס, יא.

אבער צווישן ברזל איז דא צוויי סארט ברזל, אדער א שערל אדער א מעסער, און די מנהג איז צו נוצן א מעסער.

פארוואס א מעסער און נישט א שערל?

ס'איז דאך א שערל איז א שפעטערדיגע אינווענשאן פון א מעסער, אביעסלי, יא. קודם איז געווען א מעסער, א שערל איז אסאך שפעטער. סא לגבי, מ'האט זיך גערוקט פון די סטאון עידזש צו ברזל, אבער אטע אין ברזל האבן זיי געבליבן ביי די אלטע. לכאורה קען מען זייער פראקטיש גוט שניידן מיט א מספריים. אפשר וואס איז געווען safe. אבער דער מנהג ישראל איז צו טון מיט א סכין.

איך ווייס נישט, מ'דארף אפשר פרעגן די מוהלים צו מ'קען מאכן א בעסערע שערל וואס ארבעט גוט. אפשר פארקערט, אפשר איז for some reason גרינגער צו קאנטראלירן א מעסער, איך ווייס נישט. אויך, דו ביסט דא מיט א מעסער, דו ווייסט אז די מעסער פון היינט איז פונקט די זעלבע ווי די מעסער וואס איז געווען אין די צייטן פון די רמב"ם. ס'איז דא אלע מיני טעכנאלאגיעס מיט...

שוין.

כיצד מהלין? — דער פראצעס פון מילה

כיצד מהלין? "חותכין את כל העור החופה את העטרה". ביי די שפיץ פון די עבר איז דא א עטרה, און מ'דארף מען אפשניידן די גאנצע עור, די איבעריגע הויט וואס איז עקסטרע וואס קען איבערדעקן די עטרה. מ'דארף שניידן **"עד שתתגלה כל העטרה"**, ביז ס'זאל נישט זיין מער קיין הויט וואס דעקט עס צו.

"ואחר כך פורין את הקרום הרך שלמטה מן העור בציפורן". נאכדעם צורייסט מען די קרום הרך וואס איז אונטער די עור. וואס הייסט אונטער די עור איז נאך דא עפעס וואס איז די קרום הרך? א טישיו אדער... נאך א קרום מיינט אזוויי א... נאך א לעיער פון הויט. **"שלמטה מן העור בציפורן"**, מ'טוט עס מיט א ציפורן צו צושניידן. **"ומחזירו לכאן ולכאן"**, מ'רוקט ארום אזוי אז מ'זאל נישט אפשניידן צופיל פון די עור, אבער אויך נישט גענוג, אז מ'זאל אראפנעמען אלע איבעריגע. **"ומחזירו לכאן ולכאן עד שיראה בשר העטרה".**

דיסקוסיע: וואס מיינט "מחזירו לכאן ולכאן"?

Speaker 1:

די מחזירו לכאן ולכאן העלפט פאר דעם מ'זאל נישט שניידן צופיל, מ'זאל נאר שניידן ביז וויפיל ס'פעלט אויס. דאס איז נישט די ווארט. **"ומחזירו לכאן ולכאן עד שיראה". "ואחר כך מוצצין".** לכאן ולכאן איז טייטש מ'שיילט עס. די עור, די... וואס מיר רופן די ערלה.

Speaker 2:

אזוי אז דו זאלסט נישט... דו גייסט נישט וויסן צו שניידן צו לאנג. סאו דו שניידסט אביסל, דאס כל העור שניידסטו, און נאכדעם צורייסטו אביסל מיט די ציפורן. איך ווייס נישט. ס'איז two different levels.

Speaker 1:

לויט וואס דער רמב"ם זאגט, שניידן שניידט מען די גאנצע ערלה, איין שטיקל, איין אזוויי לעיער. נאכדעם, אונטער דעם איז דא נאך עפעס א עור, אזוי זאגט דער רמב"ם. אונז, די היינטיגע מוהלים טוען אביסל אנדערש, אבער אונטער דעם איז דא נאך אזוויי א דינערע עור, דאס שניידט מען בכלל נישט. מ'געט אזא רייס מיט די... ציפורן, און מ'שניידט עס אויף לקאן ולקאן, מ'עפנט עס אביסל אויף.

מציצה — דער דין און די סיבה

ואחר כך מוצץ את המילה, נאר איז מען מוצץ די מילה, און די סיבה פון מציצה איז **עד שיצא הדם ממקומות הרחוקות,** די דם וואס איז דא ארום די עריע זאל נישט בלייבן סטאק, זאל נישט ווערן אזוי ווי קיין וואונד, **כדי שלא יבוא לידי סכנה.** זאגט דער רמב"ם, **כל מוהל שאינו מוצץ,** א מוהל וואס טוט נישט די מציצה וואס איז אן עקסטערע דין אין סכנה פון די קינד, אן עקסטערע דין אין העלט פון די קינד, סכנה, איז **מעבירין אותו,** ווייל ער איז נישט קיין גוטע מוהל, ער איז נישט גענוג קערפול, און אזוי ווייטער.

ואחר שמוצץ, נאך מציצה, טוט מען נאך אביסל, **נותנין עליה אספלנית או רטיה,** מ'לייגט א בענדעידזש. איך מיין אין יענע צייטן סארטן בענדעידזשעס זענען געווען א בלעטל אדער אזא סארט זאך, **וכיוצא בהן.** איך מיין, אספלנית איז שוין די בענדעידזש, און רטיה מיינט די קריעם, די מעדיסין וואס מ'לייגט? אדער ביידע מיינט די שמאטע? ניין, אספלנית איז א שמאטע מיט א משחה, און רטיה איז א שמאטע מיט א משחה. ביידע האט שוין אביסל קריעם, אביסל עפעס. איך מיין אז ס'איז סתם לשונות פון די גמרא.

דיסקוסיע: מציצה בכלי — א חשוב'ע שאלה

Speaker 1:

ס'איז זייער אינטערעסאנט, דאס הייסט מציצה, למשל, שטייט אין די גמרא אז מ'דארף טון, דאס איז אפשר א טעכניק, דאס זאגט דער רמב"ם אז מ'זאלסט אזוי טון פונקטליך. נאכדעם, אין די גמרא און אין די משנה ווערט דערמאנט אספלנית ורטיה וכדומה. זאגט דער רמב"ם, מ'זאגט נישט אז אספלנית איז עפעס א סארט רעסיפי פון... די שאלה איז אויף מציצה.

אויף מציצה, איינמאל ס'איז ארויסגעקומען נייע וועגן, קענסטו זאגן אזוי ווי לגבי מילה גייט מיך נישט אן וועלכע מין. זאגט דער רמב"ם אונז קלאר, **בכל מולין.** דא זאגט ער אונז, בכל מוצצין. דער רמב"ם האט נישט געוואוסט, ס'איז נישט געווען קיין מילה, מציצה בכלי. וואס דער רמב"ם זאגט אונז נישט, **שאינו מוצץ מעבירין אותו.** מציצה בכלי, וואס אונז רופן מציצה בכלי, איז נאך אלץ בפה, נאר בהפסק כלי. בהפסק כלי, דאס הייסט, מ'קען טענה'ן אז האנט איז... דאס איז זיכער בכלל נישט קיין שייכות. דאס הייסט מציצה... איך ווייס נישט, אלע מציצה בכלי איז נאר אז די מויל... וואס מ'רופט מציצה בכלי מיינט דורך עפעס א זאך.

איך מיין, וואס איך געדענק, מען קען זאגן אנדערש, קענסט מאכן... מאך זאכן וואס איז נישט מציצה, קענסט לייגן, אפשר היינט איז דא אנטיביוטיקס, איך ווייס וואס, ס'פעלט נישט אויס. אקעי, ס'איז אן אנדערע שאלה.

Speaker 2:

אבער דו ווילסט זאגן אז די מעסער מיט וואס מ'מאכט די ברית, וואס איז לכאורה די עיקר מצוה, דאס איז וואס מ'טוט, דאס איז וואס מ'נעמט אראפ די ערלה, גייט מיך נישט אן וועלכע סארט כלי. יעדער דור האט זיך זיין כלי. דער רמב"ם געבט יא אן ענטפער, מיר זענען נוהג אין כלל ישראל. סא מציצה דארף אויך לכאורה זיין די זעלבע זאך. מציצה איז אן ענין הסכנה, וואטעווער איז די בעסטע מין ענין הסכנה. אבער דער רמב"ם זאגט אונז נישט, פאר דעם דארף מען קוקן אין אנדערע פלעצער.

Speaker 1:

אדער זאג ער, ווייל דער רמב"ם מיינט צו לערנען פשט אין די גמרא, אז די משנה וואס שטייט "שלא נתפרשו" מיינט עס לאו דווקא, אבער מציצה איז יא. ביז'ן רמב"ם איז געווען דאך קרוב.

Speaker 2:

דו ווילסט זאגן אז היינט איז אנדערש, דאס געפינען מיר אז היינט איז אנדערש, דארף מען פרעגן א היינטיגער רב, נישט דער רמב"ם. ס'איז נישט קיין שאלה אויפ'ן רמב"ם.

Speaker 1:

יא. שוין.

הלכה ג: ציצין המעכבין את המילה

יש ציצין המעכבין את המילה. נאכדעם וואס מ'מאכט די ברית, איז דא אסאך מאל... אסאך מאל? אדער ס'איז דא אזא זאך ווי ציצין, שטיקלעך. אה, לכאורה אויב מ'האט נישט געשניטן גוט. קומט די סוגיא. וואס איז מעכבין את המילה? איז דא וואס די הלכה איז אז אויב האט מען נישט אינגאנצן אויסגעשניטן, ס'איז געבליבן ציצין, וואטעווער דעט מינס, שטיקלעך, וואס איז מעכבין את המילה, איז דא שיעור מעכבין.

כיצד? די האבן עס געזאגט, דער רמב"ם האט געזאגט די דעפינישן פון די ווארט אין הלכות ציצית. ציצית טייטשט א שטיקל וואס שטעקט זיך ארויס. סא ציצין המעכבין את המילה איז אויך... האסט געוואוסט אז אין ברית מילה איז דא אויך ציצית? ניין, ס'איז נישט פשט. ס'איז פשט אז מ'האט נישט אויסגעשניטן.

דער שיעור פון ציצין המעכבין

כיצד? אם נשאר מעור הערלה, ס'איז געבליבן א שטיקל עור **החופה רוב גובהה של עטרה**, א שטיקל עור דערפון איז געבליבן, **הרי זה ערל כמו שהיה**, האט ער א דין ערל, ווייל ס'איז נאך אלץ דא ערלה וואס באדעקט די עטרה. ער זאגט **"רוב גובהה של עטרה"**.

וזהו הנקרא ציצין המעכבין את המילה, אז ער האט געשניטן די גאנצע ערלה, ס'איז געבליבן עפעס א שטיקל שטיקל, אבער ס'איז נאך אלץ דא א שטיקל וואס איז נאך אלץ חופה. **ואם לא נשאר ממנו אלא מעט**, אויב ס'איז נאר געבליבן ציצין וואס איז נישט חופה, שיעור חופה, איז נישט מעכב.

פירש / לא פירש — דער חילוק

וואס הייסט איינס מעכב און איינס נישט מעכב? איז אזוי, **המוהל, כל זמן שעוסק במילה**, ווילאנג ער האלט נאך אינמיטן, ער שטייט נאך דארטן ביי די קינד מיט זיין מעסער, איז **חוזר**, דארף ער צוריקגיין און ער מיינט ער האט שוין געענדיגט, נתגלה העטרה, אבער ווען ער זעט אז ס'איז דא ציצין, ס'איז נישט אינגאנצן נתגלה העטרה, ס'איז נאך געבליבן שטיקלעך, איז **חוזר בין על ציצין המעכבין**, גייט ער צוריק און ער מאכט פערפעקט די חיתוך, אראפצושניידן אלע שטיקלעך, סיי די שטיקלעך וואס זענען חופה רוב גובהה של עטרה זענען מעכבין, **ובין על ציצין שאינן מעכבין**.

אבער **פירש**, נאכדעם וואס ער האט שוין געענדיגט די מילה, איז די שאלה יעצט צו ער דארף נאכאמאל גיין און, איך ווייס, נאכאמאל מצער זיין די קינד, אדער עפעס וואס מ'דארף נאכאמאל טון, אויב די ציצין זענען מעכבין, **חוזר**, ווייל ס'הייסט נאך נישט אז ער האט גוט גע'מל'עט, דארף מען נאכאמאל טון. אבער ציצין שאינן מעכבין, **אינו חוזר**.

דער פשטות'דיגע פשט און דער רמב"ם'ס שיטה

פרעגט זיך, וואס איז די שאלה? בפשטות, די משנה וואס רעדט וועגן דעם רעדט וועגן שבת. א שבת איז דאך אן איסור צו מאכן די חבלה אדער די ברית מילה צו מתקן זיין, איז אויב ס'איז א ציץ המעכב, וואס איז א חלק פון די מצוה, דארף מען חוזר זיין. אויב ס'איז נישט מעכב, איז דא די חילוק פון פירש און נישט פירש. דאס איז די פשטות'דיגע פשט.

דער רמב"ם סאונדט נישט, דער רמב"ם זאגט נישט אז מ'רעדט פון שבת. ס'סאונדט פון רמב"ם אז ער מיינט צו זאגן אז אפילו בחול איז דא די שאלה, מ'זאל נישט סתם טשעפען די קינד. אבער אזוי שטארק זעט מען נישט אין די אחרונים. אבער די רמ"א זאגט, אזוויי ער זאגט דא אין די זייט, אז לכתחילה זאל מען יא חוזר זיין אפילו אויף ציצין שאינן מעכבין אויב זיי זענען גדולים.

די נאמען פון די קעטעגאריע פון די שאלה זאגט שוין די גאנצע הלכה. **"אינן מעכבין"** מיינט מ'דארף נישט צוריקגיין, מ'דארף נישט. די רמ"א זאגט אז ס'איז עכט יא, לאו פירש, אבער לאו פירש יא. לכתחילה יא. אפילו ציצין שאינן מעכבין, קומט א מילה, אפשר איז דאס אן ענין פון הידור מצוה, איז ער איילן ווייל נישט סתם צוריסן.

מל ולא פרע — כאילו לא מל

ס'איז דא אן ענין פון **"מל ולא פרע את המילה"**. אויב ער האט געטון די מילה אבער ער האט נישט געטון די זאך פון פורע זיין מיט די ציפורן, און ס'איז נאך אלץ געבליבן עפעס א קלענערע הויט, איז **כאילו לא מל**.

און דאס איז דאך אן ענין פון נתגלה העטרה, איז אלעס נאר א שיעור אין ווי וויט גייט מילה. דאס איז דאך אן ענין פון נתגלה העטרה. ס'איז דאך וועגן, ווייל אזוויי אויב ס'איז נאך געבליבן די צווייטע הויט,

הלכה ד' (המשך): מל ולא פרע — פריעה כחלק מהמילה

Speaker 1:

מילתא אחריתי, **"מל ולא פרע הרי זה כאילו לא מל"**. אויב ער האט געטון די מילה, אבער ער האט נישט געטון די זאך פון מוז פורע זיין מיט די ציפורניים, און עס איז נאך אלץ געבליבן עפעס א קליינע הויט, איז כאילו לא מל.

און דאס וואס דו זאגסט, נתגלה העטרה איז אלץ נאר א שיעור אין ווי ווייט גייט מילה, און עס איז דא עפעס אן ענין פון נתגלה העטרה. איך פרעג דיך ווייל אויב ס'איז נאך געבליבן די צווייטע הויט, איז נאך אלץ נישט דא גילוי עטרה. אדער, און נעמען מיר דא די, וויאזוי ווערט עס גערופן? נו, עליות שאינן חוזרות למקומן. וואס מאכט אז ס'זאל נישט אויסקוקן אז ער איז נישט מהול? נו?

Speaker 2:

אה, מושך בעורלתו.

Speaker 1:

איז דא אזא ענין אז ער באדעקט צוריק די עורלה. איך מיין, ס'זעט אויס כאילו ס'איז דא אזא זאך ווי די עטרה דארף זיין גלוי. ס'איז דאך אפילו קבלה'דיגע ווערטער, די כתר זאל זיין גלוי, איך ווייס נישט וואס. אבער לכאורה בפשטות איז די עטרה נאר גלוי איז א שיעור אין די מצוה, פון וויפיל מ'זאל שניידן.

דיסקוסיע: פריעה — מדאורייתא אדער מדרבנן?

Speaker 2:

סאו, בפשטות, אזוי ווי דו זאגסט, ס'איז דא א תיאוריה וואס זאגט, איך מיין, מיר זאגן דאך **"מל ולא פרע הרי זה כאילו לא מל"**, דאס הייסט אז פריעה איז מדאורייתא, ס'איז הלכה למשה מסיני, ס'איז פונקט אזוי ווי מילה. אין די תורה שטייט נישט פריעה, ס'שטייט מילה, און אור הפריעה איז כולל נאך א שטיקל, סאו דאס איז די שלמות.

איך האב געזען א סברא וואס זאגט אז די פריעה, אין די גמרא שטייט אז ס'איז דא פלעצער וואו ס'שטייט אז ס'איז נישט געווען אמאל פריעה, אברהם אבינו האט נישט געמאכט קיין פריעה, לא נתנה פריעה לאברהם אבינו. איז דא וואס טענה'ן אז די סיבה פארוואס ס'איז צוגעקומען איז, ווייל אויב מ'מאכט, אזוי טענה'ט איינער טעכניש, אויב מ'מאכט פלעין נאר מילה, דעמאלטס בלייבט עפעס א הויט וואס מ'קען מאכן די מושך בעורלתו, מ'שלעפט עפעס א הויט און מ'דעקט עס צו. אבער פריעה מאכט אז ס'זאל נישט צוריקוואקסן, ס'זאל נישט זיין שייך די מושך בעורלתו. סאו פריעה מאכט אז די מילה זאל זיין, וויאזוי מ'זאגט, "נאו בעקסיס", ס'גייט נישט צוריק. פלא.

נתגלה העטרה — מער ווי א שיעור

Speaker 1:

ס'שטייט אז די יסוד פון נתגלה העטרה איז עפעס מער ווי א שיעור. ס'איז קלאר, ניין, ס'איז קלאר אז מילה איז דאך א סימן פאר א איד, חוץ פון דעם וואס ס'איז א כריתת ברית, די מעשה פון כריתה, איז א סימן פון א איד אז אין זיין גוף איז ער גייט אן אן ערלה. סאו אויב א איד גייט, ער ציט זיך אן צוריק די ערלה, סארי, ער האט זיך פארשטעלט ווי א גוי אין זיין גוף, רייט? א איד טאר זיך נישט פארשטעלן ווי א גוי. די גאנצע פוינט פון די מושכי ערלה איז געווען, זיי האבן געוואלט, מען פלעגט גיין דארט אין די...

Speaker 2:

זיי האבן געוואלט מ'זאל מיינען אז זיי זענען געמאל'ט. זיי זענען געווען אין די גימנאזיע, דארט וואו מ'פלעגט גיין נאקעט.

Speaker 1:

יא, און ס'איז דא א הלכה, דער רמב"ם האט עס נישט געברענגט, אבער ס'איז דא א הלכה אין הלכות בית המרחץ, יא, מ'זאל נישט גיין צודעקן די מילה.

Speaker 2:

אבער איך רעד שפעטער, שפעטער גייט ער שוין רעדן וועגן נראה כערל, דארט זעט מען אז ס'איז אן ענין פון מראית העין, ס'איז נישט סתם מראית העין.

Speaker 1:

יא, דאס גייען מיר יעצט לערנען. ס'איז דא א לשון פון וויאזוי רופט מען עס, מראית עין, אבער איך זאג אז ס'איז ווי אזויווי א כלל וואס מ'ווייסט אז א שיינע מילה איז נישט גיין קיין... יא, אקעי, איך מיין מ'זאל סטאפן.

הלכה ה': קטן שבשרו רך ומדולדל — בעל בשר און מראית העין

Speaker 2:

אקעי, הלכה ה'.

Speaker 1:

יא. סאו אונז, בעצם די נושא דא איז אזויווי די טעכנישע לעוועל פון מילה, וויפיל מ'דארף שניידן, און מיר האבן געלערנט אז ס'איז דא ציצין המעכבין און ציצין שאינן מעכבין. יעצט גייען מיר אויך לערנען אז ס'איז דא עפעס אזויווי א מדרבנן, און מדרבנן דארף מען שניידן אמאל מער וויפיל ס'פעלט אויס, יא?

Speaker 2:

איך האב געזאגט אביסל מער קלאר, אז נאכדעם וואס מיר האבן געלערנט אז א חלק פון מצוות מילה איז, אדער א סיבה אדער א סימן, אז די עטרה דארף זיין אן קיין עור, סיידן ס'איז נישט קיין גרויסע שטיקלעך וואס איז רוב גובהה של עטרה, און זעלבסט אז די נעקסטע שטיקל דארף מען צוריקגיין צו ציצין, ווייסן מיר דאך אז ס'איז דא עפעס א זאך פון מ'דארף אויסקוקן גע'מל'ט. אטאמאטיש קומט אריין די הלכה, וואס טוט זיך איינער וואס איז גע'מל'ט, אבער פאר אנדערע סיבות קען ער אויסקוקן ווי ער איז נישט גע'מל'ט.

Speaker 1:

זייער גוט. ס'איז דא עפעס אזויווי חוץ פון די מילה וואס איז סתם א דין אראפצונעמען די עטרה, איז דא עפעס אן אויסזען פון א אידישע עטרה, ווי מ'זאגט. א איד האט אן אנדערע אויסזען אין זיין...

דברי הרמב"ם: קטן שבשרו רך ומדולדל או שהיה בעל בשר

Speaker 2:

"קטן שבשרו רך מאוד", א קינד וואס זיין הויט איז זייער ווייעך, און ס'איז אזוי גרינג עס גליטשט זיך אראפ, ס'איז נישט סטיף, עפעס אזוי. **"או שהיה בעל בשר"**, אדער א קינד וואס איז בעל בשר, וואס גייט גראב, אזוי ווי היינט אזוי ווי מען זאגט גראב, יא, וואס מיינט בעל בשר. יא, מ'רעדט זיך מיין בעיבי איז אכטער גייל. אבער די קינד, דיקער האט מער תשעה למשל בעבי דא מקום ווי משנה דמילה. אטשייך איר ראי, כאילו איינע מאל. אפילו אויב מען מ'העט מאלענען, קען עס אויסקוקן ווי ער איז נישט געמאלעט.

איז וואס טוט מען איז דאן אויך אזוי, **"רואין אותו בשעת קישוי"**, דעמאלטס מען קוקט ווען ווען ס'איז נתקשה, אמנער שיין נימל, **"אין צריך לימל"**. אויב ווען מ'איז נתקשה, דעמאלטס זעט מען ארויסן נימל, דעמאלטס דארפט מען גארנישט. רייט, כישוי קענט זיך מאכן א בעיבי אויכעט, ס'איז נישט קיין תאווה. ס'איז נישט א נעטשוראל רעעקשן. סאווי ווענטס א דיסקאשן אונז, ווערט עס מער סטוף, סאווי דעמאלטס עס זעט עס אויס גוט.

חידוש: נתגלה העטרה בשעת קישוי

סאווי דער רמב"ם עסקלי זאגט אונז אז דער נתגלה העטרה מיינט דער עצם נתגלה העטרה, כשיש כשו, דאס איז דער ווארט. אבער פריער האט ער אונז עס נישט געזאגט. רייט. דאך אמאל, די עיקר אפשניידן שניידט מען אפ די ערלות, מען ווייסט וואס עס איז. יעצט רעדט מען אז ס'איז דער בעצים נישט די ערלות, ס'איז אן אנדערע שטיקל הויט וואס גייט עס צודעקן. דער בעצים, אזוי ווי דער משך בעל עס גייט עס טון, רייט? דער שטיקל וואס דער בעל בשר האט. ס'איז נישט, ס'הענגט נישט אראפ פלייש פון די טשים. עפעס. ס'איז דער פארשטיילט אז עס איז א מין, ביי געוועגליכע קינד איז דא אביסל צוספון פארמעקפען. און דא, אבער וויסט איך נישט שניידן צופיל, וואס עס איז נישט געזעהנט, און ער האט א סאך טיש על אויף זאגן. האט מען נישט אנגעהויבט ער קענט שניידן וויפיל די... און מעט שאור. מען דארף פרעגן אייבער. אבער וויפיל מען קען שניידן. אקעי, איך ווייס נאקע נישט.

Speaker 1:

אויב עס איז דא א מויל... דארף פרעגן א מויל פראקטיש וואס מען רעדן, ווייל איך פארשטיי נישט ווי ס'קען זיין איבעס א שטיקל. יא.

דין מראית העין — צריך לתקן

Speaker 2:

סאבער קיצור, אויב איז בשעת קישוי, קען מען זעהן אין שוין נימל, הייסט עס געמאלעט איינער **"צריך קלים"**. אבער, זאגט דער רמב"ם, **"הלכה וצריכה לתקן את הבשר מכאן ומכאן, מפני מראית העין"**. עס דארף אבער אויסקוקן ווי ס'איז גע'מאלעט אויף א לשלו בשעת קישוי. אזוי ווי עס פריער אויך זאגט, מען רוקט די הויט אויף א ס'אופן מען זאל זעהן. בשעת קישוי זעט ער אויך נישט אויס נומיל, דאס הייסט ער איז אזוי שטארק, אזוי סאך בעל בשר, אדער אזוי שטארקע רחבת הדלדל, דעמאלטס דארף מען שניידן די קוצים צו נעמען א בשר הדלדל מכאן ומכאן, דארף מען שניידן מער פון די זייטן, צו די זעלבע לשון וואס דער רמב"ם העטרה גליה בשעת קישוי דארף מען מאכן.

בקיצור, דער רמב"ם האט אונז דא געזאגט בעסיקלי די הלכה, אז ווען ס'איז שווער צו אפשאצן די נתגלה העטרה פאר סאם ריזען, דעמאלטס קען מען עס טשעקן בעיסד אויף די קאטעגאריע פון ווען ס'איז אין די קשי. אבער דעמאלטס, אפילו אויב מ'האט ס'איז כשר ווייל ס'איז גענוג געשניטן אז נתגלה העטרה בקישוי, איז דא אן ענין מיט'ן מראית העין.

דיסקוסיע: ווי איז שייך מראית העין ביי מילה?

Speaker 1:

ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל ס'איז דאך ווי איז שייך מראית העין? ס'איז דאך אן ערע וואס דו קענסט קיינמאל נישט עכט אזוי ווי א מקום אויף מראית העין.

Speaker 2:

ווען מ'גייט אין מקוה. ביי אנדערע פלעצער זאגט מען מראית העין, אקעי.

Speaker 1:

אונז האב מיר גערעדט, איך האב דיר דערמאנט, איך געדענק שוין, דער רמב"ם האט געברענגט א... אונז האב מיר גערעדט וועגן דעם שוין. ס'איז דא א הלכה אז ווען מ'גייט אין א נהר זיך טובל'ן אדער זיך רחצ'ן, אמאל פלעגט נישט זיין דער מנהג אז מ'גייט מיט בעיטינג סוטס. אויף היינט לעצטנס, די חסיד'ישע אידן ווייסט מען, מ'גייט נישט קיין בעיטינג סוטס. דו ווייסט וועגן דעם, יא? מ'האלט זיך דערפון. אבער מ'האט מיר פארציילט אז דער באבוב'ער רב, די אלטע חסיד'ישע אידן פלעגן נישט גיין מיט בעיטינג סוטס צו שווימען. סאו דעמאלטס איז שטייט אין די גמרא אז בשעת וואס מ'גייט אראפ אין די וואסער, טאר מען זיך נישט צודעקן, מ'פלעגט איינער גיין מיט די הענט, כדי שלא יראו מזבחי שפר ברית. סאו ס'איז דא פשט. אבער ס'קען אויך זיין אז מראית העין מיינט נישט דווקא אז איינער גייט זען.

Speaker 2:

אקעי, איך ווייס, די זאך איז מראית העין איז אסור אפילו במקום בחדרי חדרים, אבער דא איז דאך אייביג בחדרי חדרים. אבער מ'זעט דאך אויך די מילה כדי די גוים זאלן מיינען, סאו מ'רעדט דא אין א סאסייעטי ווי די סטענדארדס זענען אנדערש ווי אונזערע.

דריי לעוועלס אין דין מילה

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם ווייטער, וואס דא וואס איז מיט דברי סופרים, די הלכה פון מראית העין איז מיט דברי סופרים. אה, ניין, די הלכה... יא. לכאורה, די גאנצע הלכה. די ביידע פרטים לכאורה, רייט? ניין, די זאך אז איינער וואס איז בשרו רך ודלדול דארף מער שניידן, די זאך איז מדברי סופרים. **"מן התורה, אפילו שיעור קטן ערל, הרי זה מול ואינו צריך לחזור ולמול"**. ס'איז דא דריי לעוועלס. ס'איז דא דער מן התורה, אז דער עיקר איז אז מ'האט אפגעשניטן א שטיקל פון די ערלה, אן די זארג צו מ'קען זען צו נישט. און האבן מיר דא די דברי סופרים, אז ס'דארף אויך זיין נגלה העטרה, מ'זאל זען אז ער איז נישט קיין ערל. און האבן מיר דא די דריטע לעוועל פון מראית העין, אז אפילו מ'האט שוין אראפגעשניטן...

Speaker 2:

ווייל ס'איז צוויי לעוועלס פון די רבנים. דער צווייטע לעוועל איז נאר — ער זאגט נישט "צריך לתקן", און דער צריך לתקן איז דא ווי אזוי... ס'איז אן עקסטערע זאך, ס'איז נישט די זעלבע חיוב. ס'איז נישט קיין חיוב מדין מילה, ס'איז א חיוב מדין "והייתם נקיים", איך ווייס, מדין מראית עין. איך ווייס, מיט די רבנים, איך ווייס מיט די דברי סופרים, אבער... יא, יא. דאס הייסט, מדאורייתא איז אפגעשניטן די ערלה, איז א גוטן טאג. מדרבנן דארף עס נאך אויסזען אויכעט. ביידע זענען מראית עין.

Speaker 1:

ס'איז דאך זאגט... איך דיסעגט עס, אבער בדיעבד, כאילו ס'איז איין ווייניגער לעוועל, אז אויב אין איש שם, איז עס כשר. ס'זעט אויס אז די רבנים האבן יא געזאגט אז אויב איז נישט דא נגלה העטרה, איז פעלט אין די מילה, ער איז נישט גוט געמאל'עט. און האבן מיר דא אן עקסטערע לעוועל פון איינער וואס איז יא גוט געמאל'עט, האבן מיר דא א פראבלעם פון מראית עין.

דיסקוסיע: וואס איז דער אנדערשייד צווישן נגלה העטרה און מראית עין?

Speaker 2:

ניין, ניין. אלע מילה איז נגלה העטרה. יעדע מילה איז נגלה העטרה. ס'איז נישט אלעס איז נראה. ס'איז דאך דא אן אנדערע שטיקל פלייש. די שטיקל פלייש איז נישט קיין חלק פון די ערלה. You keep on saying that it's a part of the ערלה. איך מיין נישט אזוי. איך מיין אז ס'איז דאך א זאך וואס אונז ווייסן וואס טייטשט ערלה. איך ווייס נישט, פרעגן א מוהל טעקניקלי. און דאס שניידט מען זיכער אפ די גאנצע. ס'איז דא ציצים השאינן מעכבין, ווייל דאס איז אזא קליינע פארט לעבן די...

Speaker 1:

אזוי זעט אויס, ווייל די צמח צדק האט יא די רבנים געזאגט, "נראה ערל כמו שהיה". נראה ערל כמו שהיה. ס'איז נישט א שאלה אויב מדאורייתא איז מען יוצא מיט אראפנעמען ערלה אן גילוי העטרה. ס'דארף זיין גילוי העטרה. ס'איז אן אנדערע שטיקל. סאו, וואס איז אין גילוי העטרה איז אבער אויך דא, ס'איז דא ווי ער זאגט פון מראית עין, איז דא ווייל ס'איז נישט אזוי גוט געמאל'עט. רייט, דאס איז שוין נאכדעם, נאך יענע לעוועל. מ'דארף פרעגן א מוהל וואס איז פונקטליך די...

הלכה ו': מילה בשבת — מעשה המילה און מכשירי מילה

Speaker 2:

יעצט גייען מיר זען די הלכות פון ווען מ'מאכט א ברית בשבת, וואס איז יא און נישט דוחה שבת. ער האט שוין געזאגט די עצם זאך אז א ברית איז דוחה שבת. מילה בזמנה דוחה שבת האט ער געזאגט אין פרק א'. יעצט גייט ער רעדן פון די דעטאלן פון אפילו אויב די מעשה המילה אליין איז דוחה שבת, אבער גייט עס זיין א מלאכה פון מתקן? האבן מיר גערעדט. נישט קלאר וועלכע מלאכה. חובל? א חובל וואס איז מתקן. ס'איז נישט מקלקל. א חובל וואס איז מתקן.

הקדמה: מילה בזמנה דוחה שבת

יעצט גייען מיר זען די הלכות ווען מ'מאכט א ברית בשבת, וואס איז יא און נישט דוחה שבת. ער האט שוין געזאגט די עצם זאך אז א ברית איז דוחה שבת, יא? מילה בזמנה דוחה שבת, האט ער געזאגט אין פרק א'. יעצט גייט ער רעדן פון די דעטאלן פון דעם.

ס'טייטש, אפילו אויב די מעשה מילה אליין איז דוחה שבת, א גאנצע מלאכה פון, וואס האבן מיר גערעדט? ס'איז נישט קלאר וועלכע מלאכה, א חובל וואס איז מתקן. א חובל וואס איז מתקן, יא.

אבער וואס טוט זיך מיט די אנדערע? מ'דארף מאכן נאך הכנות פאר די ברית בשבת.

הלכה ו' (המשך): עושין כל צרכי מילה בשבת

דברי הרמב"ם: צרכי מילה דוחה שבת

איז אזוי, זאגט דער רמב"ם, **"עושין כל צרכי מילה בשבת"**, מ'קען טון אלעס וואס ס'פעלט אויס פאר מצוות מילה. ס'טייטש, **"מולין, פורעין, ומוצצין"**, די דריי מלאכות פון מילה.

און מ'קען אויך **"וחוזר על ציצין המעכבין אפילו שפירש, ועל ציצין שאינן מעכבין כל זמן שלא פירש"**. בשבת דיעלט מען אויך מיט די נושא פון ציצין די זעלבע וועג ווי אין די וואכן. מ'זאגט נישט אז אקעי, ס'איז משלים זיין נאך שבת, נאר מ'טוט עס אום שבת, ווייל ס'איז מעכב.

חידוש: דער חילוק צווישן "דארף נישט" און "טאר נישט" לגבי ציצין

און די חידוש איז אזוי, דאס האבן מיר גערעדט פריער, אז דער רמב"ם האט געברענגט די הלכה פון ציצין המעכבין, אז נאך דעם פירש דארף מען שוין נישט, אפילו אין די וואכן'ס. אבער אין שבת טאר מען נישט, נישט נאר

מ'דארף נישט, נאר מ'טאר נישט. אויב פירש, טאר ער נישט חוזר זיין, ווייל שבת איז דא. יא.

ס'איז נישט אזוי קלאר פארוואס ער דארף אונז דאס זאגן, איך וואלט דיר געזאגט פארוואס. פריער האט ער נאר געזאגט אז אין די וואכן'ס דארף מען נישט, יעצט זאגט ער אז שבת טאר מען נישט.

אבער מצד שני, די ציצין שאינן מעכבין, כל זמן שלא פירש, טאר מען אפילו שבת, כל זמן שלא פירש. ס'איז א חידוש דאס. דו קענסט זאגן אז ער איז שוין יוצא געווען.

רייט, יעצט איז שוין אן אנדערע מלאכה. ס'איז נאך א חלק פון די מצוות מילה כתקנה, און אזוי לאנג ווי ס'איז נישט דא קיין פירש, איז עס נאך א חלק פון די מצוות מילה. יא.

אספלנית איז אויך דוחה שבת

"ונותנין עליה אספלנית", מ'מעג נאכדעם לייגן די בענדעיד, וואטעווער, פאר'ן היילן די... די זאכן זענען דוחה שבת.

מכשירי מילה אינן דוחין את השבת

דער יסוד: חילוק צווישן צרכי מילה און מכשירי מילה

אבער וואס נישט, איז אזוי, **"מכשירי מילה"**. ס'איז דא די ערשטע זאך האט געהייסן "צרכי מילה". צרכי מילה מיינט די דירעקטע זאך וואס דער מוהל טוט מיט'ן קינד. אבער אנגרייטן די מילה איז **"אינן דוחין את השבת"**.

מיר האבן גערעדט נעכטן לגבי די הלכות פון ברכת הנהנין, דער רמב"ם געבט נישט קיין חילוק צווישן מכשירים און די עקטשועל עשיה. דא געבט ער אונז א דוגמא לגבי אן אנדערע זאך, א חילוק צווישן זאכן וואס זענען הכנות למצוה, למשל בונה סוכה ווערסעס עקטשועלי ארייגגיין אין די סוכה. דא איז די דוגמא לגבי וואס הייסט מכשירי מילה.

מכשירי מילה — א מושג פון מסכת שבת

מכשירי מילה איז א מושג פון מסכת שבת. יא, ס'איז געווען אן תנאים'שע מחלוקת. רבי אליעזר האט געזאגט מכשירי מילה דוחה שבת. א מכשיר איז עקזעקטלי נישט טון די מילה, נאר ברענגען א מעסער, עס וואשן, וכדומה.

וואס איז צרכי מילה?

איך מיין אז צרכי מילה אויך, דער רמב"ם מאכט עס נישט אזוי קלאר, אבער צרכי מילה מיינט די מעשה המצוה. דאס הייסט, מילה און פריעה זענען מעכבין די מצוה, און מציצה איז פשוט וועגן פיקוח נפש. ס'איז נישט אדער נותנין עליה אספלנית, אנדערש קען מען זיך נישט מל'ן.

גראדע, ס'איז אויך דא א מחלוקת אין פריעה. אנדערש איז עס נישט צרכי מילה. אנדערש איז עס נישט אזוי ווי צוויי זאכן זענען דא דוחה שבת, מילה מיט סכנה. ס'איז מילה, ווייל אנדערש קען מען זיך נישט מל'ן.

זייער גוט. סאו דו קענסט אבער זאגן, כאילו, ווען נישט אז מילה וואלט געווען א מצוה, וואלט מען נישט געמעגט מאכן די זאכן. אבער יעצט אז מ'דארף מאכן די מצות מילה, דארף מען דאך לייגן די אספלנית.

מכשירי מילה אינן דוחין אפילו איסורי דרבנן

אבער וואס נישט? אבער מכשירי מילה, זאכן וואס איז אנצוגרייטן די מילה, איז נישט דוחה שבת.

כיצד? אין מביאין איזמל ממקום למקום. מ'טאר נישט יעצט גיין ברענגען א סכין, **אפילו במבוי שאינו מפולש**, אפילו אין א פלאץ וואס איז נישט קיין רשות הרבים וואס איז אסור שבת מן התורה, נאר א מבוי שאינו מפולש, וואס איז אסור מדרבנן, טאר מען נאך אלץ נישט טון. מכשירי מילה איז ניטאמאל דוחה דרבנן.

אפילו במבוי שאינו מפולש, אין מביאין איזמל מחצר לחצר. פאר איין עירוב דבריהם, די מצות עירוב וואס איז פון דברי חכמים, ווערט נישט נדחה מפני הבאת הסכין.

דער טעם: ואפשר להביא מערב שבת

פארוואס? זאגט דער רמב"ם, **למה זה?** איז דען אלע מכשירי מילה נישט דוחה אפילו מדרבנן? **ואפשר להביא מערב שבת.** ווייל אלע זאכן וואס מען וואלט ווען געקענט טון פאר שבת, מילה אליין איז נישט שייך צו טון פאר שבת, ווייל די מצוה איז "ביום השמיני ימול", און שבת איז פונקט אויסגעקומען די יום השמיני. אבער די אלע ענייני הכנה האט דאך דער מענטש געקענט טון פאר שבת. אויב ער האט עס נישט געטון, איז too bad, גייט מען נישט מל'ן שבת.

און ממילא די זעלבע סברא גייט אויף דרבנן. די גמרא זאגט אז די גאנצע זאך איז נאר מדאורייתא, דאס איז אויף דרבנן. אבער די זעלבע סברא, אז דו קענסט עס ברענגען ערב שבת.

הלכה ז': ספעציפישע מכשירים וואס זענען נישט דוחה שבת

דברי הרמב"ם: סממנים, חמין, אספלנית, יין ושמן

אקעי, בקיצור, **אין שוחקין לה סממנין.** דאס איז אן אינטערעסאנטע הלכה, ווייל די אפשר איז דאך נישט א פשט אז ס'איז א קנס פאר די מענטש וואס האט גע'neglect'ט און נישט געטון. ס'איז דאך א מצוה וואס דארף דא געטון ווערן. און ביום השמיני איז פשוט אז די מצוה איז געגוג חשוב אז ס'איז וויכטיגער ווי שבת.

אבער ס'איז געגוג חשוב אז זאכן וואס מען דארף טון... נישט פארגעסן, ס'איז געווען מיט די דין אין די גמרא פארוואס מען איז שוחט ביום השמיני בשבת. אבער די פוינט איז, דארף דו וועסטו זאגן, אוודאי דארפסטו, אבער די מצוה איז דוחה שבת, אז וואס מען דארף, אבער עס ווערט דאך געהייסן ברענג זיין מעסער שבת, ברענג עס ארום שבת.

דיסקוסיע: איז דאס א קנס אדער אן עצם דין?

ממילא, וואס זאגסטו מיר יעצט, אז ס'איז א קנס? און דו ווייסט דאך אז די מצוה פון ביום השמיני איז געגוג א חשוב'ע מצוה, ס'איז דוחה זיין שבת. ס'איז פשט אז עניטינג וואס פעלט אויס צו קענען נישט מל'ן ביום השמיני, לכאורה, אז דו גייסט מיט די זעלבע לאדזשיק. אז דו זאגסט ס'פעלט אויס, ס'פעלט אבער נישט אויס. דו קענסט עס ברענגען ערב שבת.

אבער יעצט איז שבת, און ס'איז נישטא, און דו דארפסט עס ברענגען ערב שבת. יא, אבער יעצט איז שבת. די שאלה איז וועלכע מצוה איז נאך באקאנט? ביום השמיני ימול, אדער די מצוה פון שמירת שבת? זאגסטו שבת אין דעם מצב איז וויכטיגער.

ווייל שבת האט נישט דוחה געווען מכשירי מילה לכתחילה. דאס וואס דו זאגסט האט ער ענזער געהאלטן, אבער די חכמים האבן נישט אזוי געהאלטן.

סברא: ווען א מענטש איז מזלזל אין שבת

אקעי, יא. בקיצור, ניין, איך האב עפעס א שטיקל אזוי ווי מיין סברא איז אזוי ווי אז ווען א מענטש איז, די מצות מילה אליין איז דוחה שבת, שוין, ווייסטו. אבער ווען א מענטש איז כאילו הייבט אן צו מזלזל זיין אין די שבת, זאכן וואס ער וואלט ווען געקענט טון אויף פארדעם, איז אסאך א גרעסערע חילול שבת. איך גלייב נישט אז דאס איז די ווארט, אבער דאס איז דאך געווען א מחלוקת תנאים, אבער איך מיין אז...

נאך מכשירים וואס מען טוט נישט בשבת

שוין, דער רמב"ם גייט אריין און זאגט נאך זאכן וואס מען טוט נישט אום שבת פאר די זעלבע סיבה ווייל מען האט עס געקענט טון ערב שבת.

אין שוחקין סממנים, מען צעמאלט נישט סממנים פאר צו אויסהיילן די קינד. **אין מחמין לו חמין**, מען טאר נישט קאכן וואסער שבת צו מאכן הייס וואסער. **ואין עושין לו אספלנית**, מען גרייט נישט אן די בענדעדזש. **ואין תורפין יין ושמן**, אויך איז געווען א סארט רפואה וואס מען פלעגט מישן יין ושמן פאר די יולדת.

אגב, תורפין יין ושמן, דאס איז דאך לכאורה נאר א שבות פון עוסק זיין ברפואה.

יא, קען זיין, קען זיין אז דער רמב"ם האט נישט געוואלט אריינגיין אין דעם, קען זיין אז דער רמב"ם האט נישט קיין חילוק. ביי די פון זיי טוט מען נישט,

בײ די אנדערע זאכן איז דא אן עצה.

עצות בדיעבד: לא שחק כמון מערב שבת

שוין, ווייל די אלע זאכן האט מען געקענט טון פאר שבת. אבער דא איז דא א חילוק: **לא שחק כמון מערב שבת**, אויב א מענטש האט נישט צעמאלן כמון, האט דער רמב"ם געפסק'נט אז די זאכן וואס אין שוחקין סממנים האט ער נישט געגעבן קיין היתר, אבער דא האט ער יא. דאס איז לא שחק כמון, דאס איז לא שחק כמון. אין אנדערע ווערטער, אויף די זאכן איז דא יא אן עצה, וויבאלד דאס איז אן איסור דרבנן, אדער וויבאלד אז דאס פעלט אויס.

אויף מחמין האט ער נישט קיין היתר, אז מען זאל ברענגען א גוי, איך ווייס נישט וואס. נאכאמאל, אויף די חמין, מ'האט גערעדט וועגן דעם, מ'קען מאכן ערב שבת, ס'מאכט א בלעך. אבער אויב דו האסט נישט געהאט, גיימיר שוין זען וואס מ'קען טון.

דיסקוסיע: וואס מיינט דער רמב"ם מיט "לא שחק כמון"?

יא, ער זאגט, קוק וואס ער זאגט. לכתחילה דארף מען צוגרייטן דאס ערב שבת. לא שחק סממנים, ניין, ער רעדט דא פון כמון, ער רעדט דא פון כמון. ער מיינט צו זאגן אז דאס איז נאר די וויכטיגסטע פון די סממנים, כולי. די סממנים וואס זענען דא זענען ווייניגער וויכטיג, אבער נעם דאס וואס איז ממש וויכטיג, די כמון. ער ברענגט א דוגמא פון דעם.

דברי הרמב"ם: עצות בשינוי

איז **לא שחק כמון מערב שבת, קען מען עס טון מיט א שינוי אז ס'זאל נישט הייסן טוחן, ס'זאל נישט הייסן ממש צעמאלן. שוחק בשינוי על ידי נתינה**, ער צעמאלט עס מיט זיינע ציין, דאס הייסט נישט טוחן, און ער לייגט עס. **לא טרף לו יין ושמן**, אויב האט ער נישט צוזאמגעמישט יין ושמן, **נותן זה לעצמו וזה לעצמו**, ער גיט דאס שוין מער בתורת עצה. קען ער ארויפגיסן אביסל יין און אביסל שמן.

דער כלל: כל שאפשר לעשותו מערב שבת אין דוחה שבת

זה הכלל, כל שאפשר לעשותו מערב שבת אין דוחה שבת. עפעס וואס מ'וואלט געקענט אנגרייטן פאר שבת איז נישט דוחה שבת. **אבל בדיעבד אם שכח ולא הכין...** אה, דאס הייסט אויסער די זאכן וואס מ'קען טון בהיתר. **אם שכח ולא הכין המכשירים** און ס'איז נישטא קיין וועג צו טון אן חילול שבת...

מכשירים מיינט ער צו זאגן די מעסער וכדומה?

יא, אדער די עניטינג, די חמין. לכאורה אויך, אבער לאמיר זען די נעקסטע טאג. אבער וואס ס'איז דא חמין לית שי, זאל מען מל'ן די נעקסטע טאג.

הלכה ח': מלת הקטן בשבת — ווען סכנה איז דוחה שבת

ווען מ'האט שוין געמל'ט און ס'קומט א תקלה

וואס טוט זיך **מילת הקטן בשבת?** מ'האט געמ'לט די קטן בשבת, און מ'האט געהאט גרייט זאכן. דאס הייסט, דער מענטש האט געטון כדת וכדין און האט אנגעגרייט פאר שבת וואס מ'האט געדארפט. אבער **ואך איך נתפזר החמין או נתפזרו הסמנים**, די חמין אדער די סמנים וואס ער האט אנגעגרייט איז געווארן אויסגעגאסן אדער ס'איז געווארן נעלם, איז דא קענסטו אים... די קינד איז דאך שוין געמ'לט. ס'איז אמת, מילה איז נישט דוחה שבת, אבער סכנה איז יא דוחה שבת. מאך נישט קיין חשבונות ווען ס'קומט צו סכנה.

לעשות לו כל צרכיו בשבת, שאין סכנה זו... מעגן מיר יא טון אלעס בשבת, ווייל ס'איז א סכנה פאר די קינד אויב מ'וועט אים נישט אנווארעמען חמין, ווייל אין אזא פאל איז סכנה זיכער דוחה שבת.

דער חילוק: סכנה לעומת מכשירי מילה

ס'איז אן אנדערע ווערטער. אין אזא פאל זאגט מען נישט "הואיל ואפשר לעשותו", ווייל ער האט עס טאקע געטון ערב שבת. אבער מ'דארף אפילו נישט צוקומען צו דעם, ווייל סכנה, אפילו ווען מיר וואלטן געווען די גרעסטע פארברעכער, איז סכנה נאך אלץ דוחה שבת.

וואס ער זאגט איז, טאמער דו האסט נישט צוגעגרייט הייסע וואסער ערב שבת, דו האסט פארגעסן, ס'איז נישט קיין חילוק, וועסטו מל'ן מארגן. ווייל אזוי איז די הלכה, מכשירי מילה אין דוחה שבת. דו האסט נישט קיין רעכט צו טון א זאך, אפילו ס'איז א מצוה, וואס וועט ברענגען צו חילול שבת, טו עס נישט.

אבער טאמער האסטו געטון בהיתר, האסט געמ'לט פרשת מילה, יעצט האסטו א תקלה אז דו דארפסט א חמין, הייבט זיך נישט אן די שאלה. סכנה.

חידוש: די ווארט איז סכנה, נישט קנס

דאס איז אבער די חידוש, אז אפילו... ס'איז א שיינע דיוק. די ווארט איז מחמת סכנה. למשל, אויב א מענטש האט אנגעגרייט חמין און ס'האט זיך אויסגעגאסן, גלייך פארן ברית מילה, דאס איז דאך א קנס, און ממילא יעצט האב איך נישט די קנס. די ווארט איז נישט די קנס. די ווארט איז ווען מ'האט שוין געמ'לט איז עס א סכנה. די ווארט איז סכנה, אבער א סכנה מאכט מען נישט קיין חשבונות. ממילא איז עס גוט.

רחיצת הקטן בשבת

זאגט דער רבי מאיר אביסל מסביר די זאכן וואס מ'טוט בשבת. **מקום שדרכו להרחיץ את הקטן** איז א קטן וואס מ'דארף אים פרעפערן די פרעפ.

הלכה ח' (המשך): רחיצת הקטן בשבת — ווען און ווי

Speaker 1:

דער ווארט איז סכנה, און ביי סכנה מאכט מען נישט קיין חשבונות.

מולין אותו בשבת. זאגט דער רמ"א אביסל מסביר די זאכן וואס מ'טוט בשבת. **מקום שנהגו לרחוץ את הקטן**, וואס די ארובות הרפואות אויף וואשן די קטן נאך די מילה אדער פאר די מילה, **מרחיצין אותו בשבת בין לפני המילה בין לאחר המילה.** אויב אזוי איז דער מנהג, אז ס'איז גוט פאר די קינד אז מ'זאל אים אפוואשן פאר די מילה אדער נאך די מילה.

די זעלבע זאך, אויב איז דער מנהג אז בשלישי של מילה דארף מען אפוואשן, **בשלישי של מילה שחל להיות בשבת, בין רחיצת כל גופו בין רחיצת מילה**, מעג מען טון. **בין מחמין לו חמין מערב שבת, בין מחמין לו בשבת**, מעג מען יא טון סיי די יום הברית, סיי די שלישי למילה, מעג מען טון סיי מחמין חמין מערב שבת, וואס איז דא די תקנה אז מ'זאל נישט רחיצה.

דיון: פארוואס מעג מען מאכן חמין בשבת? דורך א גוי?

Speaker 2:

נכון. יא יא. באופן כללי, יא, שבת טוט מען נישט, אמת. אפילו א בעיבי זאגט מען אז די רחיצה איז אסור, א איסור דרבנן. בין מחמין לו בשבת, וואס דאס איז אן אנדערע איסור דרבנן, וואס טייטש דורך א גוי?

Speaker 1:

פארוואס טוט מען בשבת? נישט א גוי, וואו ביסטו אריינגעקומען אין א גוי?
יא, דורך א איד.

ס'הייסט, ס'קען זיין אז ס'איז בעססער צוגרייטן פון ערב שבת, אבער דער רמ"א זאגט אז מ'דארף צוגרייטן פון ערב שבת אפילו. ער זאגט נאר אז לכאורה ווי דו זאגסט, ער זאגט **בין מחמין לו בשבת**, סארי, **מערב שבת**, ער מיינט ווייל דאס וואלט געדארפט אויך זיין אסור מדרבנן, אט ליסט, מיט רחיצה בשבת, ווי דער רמ"א האט געהאט א מזל אין הלכות שבת. אבער דא מעג מען דאס, מעג אפילו קאכן שבת וואס איז דאך א סכנה.

דיון: די קשיא פון "לפני המילה" — און דער תירוץ

Speaker 2:

ניין, אבער וואס שטייט **בין לפני המילה**, דא איז די פראבלעם. לאו דווקא לפני המילה, מ'קען מיינען דורך א גוי.

Speaker 1:

וואס קומט אריין א גוי? ס'שטייט נישט א גוי.

Speaker 2:

נאר וואס זאגט ער, לפני המילה. פארוואס זאל מען עסווארעמען?

Speaker 1:

א גוי שטייט נישט. א גוי שטייט נישט, מ'דארף נישט אויסטראכטן זאכן וואס שטייט נישט. דער תירוץ איז, אויב מ'דארף לפני המילה מאכן חמין און דו מאכסט נישט די מילה היינט, איז נישטא קיין לפני המילה. ס'רעדט זיך נישט פון דעם. אזוי־ווי מיר האבן דאך געהערט פריער, אז אויב מ'האט נישט צוגעגרייט איינע פון די מכשירים, מאכט מען נישט די ברית שבת. דאס וואס שטייט אז מ'חמם בשבת מיינט רב אדער אן אנדערע פאל פון אחר המילה, אדער שלישי למילה וואס ס'איז שוין געווען דאנערשטאג די ברית, וכדומה. אזוי זאגט דאך דער מענטש פון אונטן, איך האב געזען מיין איך. אבער פשוט, מ'דארף נישט אנלייגן צו פארשטיין די סברא.

מיט א גוי ווייס איך נישט וואס ס'גייט העלפן די פוינט. דער רמ"א האט דארט אנדערש אפגעלערנט ווי אונז, ווייל דעם האט ער זיך געמוטשעט און ער קריגט זיך מיט דער רמ"א, ווייל דער רמ"א האט פארשטאנען אז די "מחממין לו חמין בשבת" גייט ארויף אויף אויף די לפני המילה. פרעגט ער, פארוואס זאל מען מאכן לפני המילה? זאגט ער אפשר דורך א גוי. אבער אויב מ'איז מסביר אז מ'לערנט ווי אונז, אז די מחממין גייט ארויף אויף די צווייטע פאל, דארף מען אליין פארשטיין אז לפני המילה טוט מען נישט די מכשירי מילה. ס'איז נישטא קיין מילה היינט! מ'האט דאך שוין געלערנט אז ס'איז א שוואכע מילה אויב מ'האט נישט צוגעגרייט. לכאורה איז פשוט.

אמירה לגוי: שכח ולא הביא סכין מערב שבת

Speaker 1:

אקעי. יעצט גייען מיר לערנען וועגן א גוי. **שכח ולא הביא סכין מערב שבת.** וואס טוט זיך? דער רמ"א האט אונז געזאגט אז מ'טאר נישט ברענגען אין שבת א מעסער, אפילו נאר דורך איסור דרבנן. אפילו נישט מיט אן איסור דרבנן. אפילו אן איסור דרבנן טאר מען נישט. ניין, אפילו "ומביאו שלא עי"ב". א מענטש וויל מאכן א ברית בשבת, און ער האט זיך געכאפט אז ער האט נישט געברענגט א סכין צו די מקום וואו די קינד איז מערב שבת. וואס מ'מעג יא טון איז, **אומרים לגוי להביא סכין בשבת.** מ'מעג יא זאגן פאר א גוי צו ברענגען א סכין בשבת. אבער **ובלבד שלא יביאנו דרך רשות הרבים.** דער גוי טאר עס אויך נישט טראגן דורך רשות הרבים. דאס הייסט, מ'מעג זאגן פאר א גוי צו טון אן איסור דרבנן. ס'שטייט אז דער גוי אליין טאר אויך נישט טון קיין דאורייתא. דער גוי מעג טון דאס וואס מיר האבן פריער געלערנט אז דער איד טאר נישט טון, גיין דורך די חצרות. דאס וואס איז נאר אן איסור דרבנן, וואס ס'איז צוויי דרבנן'ס, דו זאגסט פאר א גוי נאר אפצוטון איין דרבנן, דאס מעג מען זאגן. דער רמ"א איז מסביר דאס. **כל דבר שאיסורו בשבת אסור עלינו משום שבות,** עפעס וואס יענע זאך איז נאר אסור משום שבות צו טון בשבת, אזוי ווי למשל טראגן דורך חצירות, **מותר לאמרו לגוי לעשותו כדי לעשות מצוה בזמנה,** מען מעג הייסן א גוי טון, במקום מצוה מעג מען הייסן א גוי טון א מלאכה דרבנן.

אבל דבר שאיסורו בשבת אסור עלינו משום מלאכה, אסור לאמרו לגוי לעשותו בשבת, טאמער איז א זאך וואס איז אסור פאר אונז, איז א געהעריגע איסור דאורייתא אזוי־ווי רשות הרבים, טאר מען נישט הייסן פאר די גוי, דאס איז די איסור שבות, מען טאר נישט הייסן פאר די גוי צו טון בשבת אפילו פאר א מצוה.

דיון: קען מען זאגן פאר א גוי צו מל זיין?

Speaker 2:

זאגט דער רמב"ם, מכשירי מילה אפילו בזמנה, איינער וועגן יום טוב, איך האב יעצט געלערנט אז מכשירי מילה אין יום טוב אז ס'איז דער רמב"ם דער זעלבע זאך, אז וועגן יום טוב, ס'איז דער חידוש, זמנה אפילו ווען עס איז ביום השמיני קומט אויס אום יום טוב, איך טאר מיר נישט טוהן מכשירי מילה, מכשירי מילה אינן דוחות את יום טוב, הואיל והיה אפשר לעשותן מערב יום טוב.

איך קען דיר פרעגן א שאלה, אבער מיט צוואָרקער שטאנען א גוי, קען מען זאגן, כדי לעשות מצוה בזמנה.

Speaker 1:

אה, עס איז פשוט, ווייל אויב עס איז נישט ביום השמיני מאכט אונז נישט שבת. אבער איך זאגסט, אונז שטייט נישט נאר צו טוהן א מצוה, דער מצוה וואס שטייט אויף די עצם ברית. קענסט נישט שטאמען זיי מאכן א ברית שבת, איינער גוי מלכה נישט. אדער האבן געגעבט א גוי כדי שמואלע. ערקענט בדי עובד גאדל, באט יא. ניין, בדי עובד איז עס כשר, אבער נישט אז ער קענט. מתני אסור, אסור לא ניחל לגוי. מאך פארשטייט.

מכשירי מילה ביום טוב — קל וחומר

Speaker 1:

זאג דער רמב"ם, **וקל וחומר הדברים, ומה מכשירי מילה שאינן דוחין את השבת שאיסורה בסקילה,** מכשירי מילה זענען דאך די נישט דוחה שבת, **לא ידחו את יום טוב שאיסורו בלאו.** אזיז, א יום טוב איז טאקע נישט אזוי הארב ווי שבת, נישט קיין סקילה, אבער ס'איז א לאו. איז מכשיר אוכל קען ער אויך נישט זוכה זיין קיין לאו. נישט נאר א שבת איז ער נישט זוכה, ער איז אויך נישט זוכה קיין לאו. אבער וואס יא, ס'איז דא זאכן וואס ס'איז גרינגער. פארוואס יום טוב מעג מען יא טון מלאכות אוכל נפש? יום טוב מעג מען דאך טון מלאכות אין די קיטשן, מלאכות אוכל נפש. איז מעג מען יא אסאך זאכן, די סממנים וואס מ'האט זיך געמוטשעט וואס טוט זיך א איד האט נישט אנגעגרייט די קאמאן מיט די זאכן פאר די קינד. אבער יום טוב מעג מען יא אסאך זאכן, די סממנים אין יום טוב, ווייל ס'איז הותרה לגבי די קדירה, די סממנים קען מען דאך אויך נוצן אויף קאכן, מען מעג דאך מאכן. אין הלכות יום טוב האבן מיר געלערנט אז ווייל ס'איז פרישער, יא, א זאך וואס ס'קומט אויס פרישער, ס'וועט נאכדעם מער די עונג יום טוב, מעג מען דאך טון יום טוב, ווייל ס'איז הותרה לגבי די קדירה. און די זעלבע זאך, תורה פון ליה און ושמה, ווייל יום טוב איז אויך א זאך וואס מען מעג טון.

זייער גוט. שוין, מיר האבן געענדיגט פרק רייז.